

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2018

David Krkoška

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

České dezinformační weby a jejich obsah

Bakalářská práce

Autor práce: David Krkoška

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 8. května

David Krkoška

Bibliografický záznam

KRKOŠKA, David. *České dezinformační weby a jejich obsah*. Praha, 2018. 40 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Komunikačních studií. Katedra Žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D.

Rozsah práce: 77 260 znaků včetně mezer.

Anotace

Práce se věnuje tématu takzvaných dezinformačních webů v prostředí České republiky. Cílem této práce je pomocí obsahové analýzy prozkoumat obsah několika vybraných webů v kontextu prezidentské volby, která proběhla v lednu 2018. Práce zkoumá, jakým způsobem texty na těchto webech referovaly o jednotlivých kandidátech a kterým tématům se v souvislosti s touto volbou věnovaly. Zároveň sleduje i několik dalších souvisejících témat. Analýza zkoumá konkrétně weby AC24.cz, Aeronet.cz, NWOO.org a Megazine.cz. Součástí práce je i teoretické ukotvení některých klíčových pojmů, které s tématem souvisí, jako třeba dezinformace či konspirační teorie. Práce rovněž stručně popisuje problematiku dezinformačních webů v českém kontextu a dává jí do souvislosti s krizí tradičních médií a informačním působením Ruské federace

Annotation

This thesis follows up a topic of so-called disinformation sites in the Czech Republic. The aim of this thesis is to analyze the contents of several selected sites in the context of the presidential election held in January 2018. The paper uses the content analysis method to examine how specific candidates have been presented on these websites. At the same time, it pursues several other related topics. The analysis examines specifically the sites AC24.cz, Aeronet.cz, NWOO.org and Megazine.cz. Part of the thesis is also the theoretical anchoring of some key concepts related to the subject, such as disinformation and conspiracy theory. The paper also briefly describes the issue of disinformation sites in the Czech Republic and puts it into a context with the crisis of traditional media and information activities of the Russian Federation.

Klíčová slova

Dezinformace, Dezinformační weby, Kvantitativní analýza, Konspirační teorie, Informační válka, Prezidentské volby

Keywords

Disinformation, Disinformation websites, Quantitative analysis, Conspiracy theories, Information warfare, Presidential election

Title/název práce

Czech disinformation websites and their content

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. Mgr. MgA. Filip Láb, Ph.D. za rady a za trpělivost při vedení mé práce.

Obsah

1	Dezinformace v českém kontextu	4
1.1	Vliv dezinformačních webů	6
1.2	Krize médií	7
1.2.1	Pokles důvěry v tradiční média	7
1.2.2	Přechod k internetovému zpravodajství	8
2	Dezinformace	9
3	Dezinformační weby	10
4	Konspirační teorie	12
4.1	Typy konspiračních teorií	13
5	Propaganda	14
6	Ruské informační působení	15
7	Druhy dezinformačních webů	17
8	Praktická část	19
9	Metodologie	20
9.1	Kvantitativní analýza	20
9.2	Výběrový soubor	21
9.3	Jednotka analýzy	21
9.4		22
9.5		22
9.6	Proměnné a jejich kategorie	22
9.7	Vyhodnocování kategorií	23
10	Charakteristika zkoumaných webů	24
10.1	Aeronet.cz	25
10.2	AC24	27
10.3	NWOO.org	27
10.4	Megazine	28
11	Vyhodnocení a interpretace výsledků	29
11.1	Aeronet.cz	29
11.2	AC24.cz	31
11.3	NWOO.org	33
11.4	Megazine.cz	34
11.5	Konspirační teorie	35
11.6	Uprchlíci	37
11.7	Tradiční média	38
11.8	Ruská federace a Spojené státy americké	39
11.9	Evropská unie	41
12		42
13	Závěr	43
14	Summary	44

15	Seznam zdrojů a literatury	45
15.1	Literatura	45
15.2	Internetové články	45
15.3	Další internetové zdroje	47

Úvod

V posledních letech se mezi riziky, které ohrožují fungováním demokratické společnosti, často zmiňuje také krize médií. Krize, která se projevuje ztrátou důvěry společnosti v tradiční média a s tím související nárůst vlivu „alternativních“ informačních zdrojů.

V Česku působí velká řada portálů, které na první pohled působí jako zpravodajské servery, mají ale přinejmenším velmi problematickou editoriaální politiku. Jejich zpravodajství a publicistika se neřídí zásadami novinářské práce a žurnalistické etiky, které jsou klíčové pro to, aby média mohla správně plnit svou společenskou roli. Často šíří neověřené nebo smyšlené informace a jejich zpravodajství výrazně straní názorově blízkým osobám a skupinám.

Často se o těchto webech mluví jako o dezinformačních a kvůli agendě, která je výrazně proruská, se dávají do souvislosti s ruskou informační kampaní. U drtivé většiny těchto webů, ale důkazy dokazující přímé napojení těchto webů na Ruské politické nebo podnikatelské subjekty chybí.

O dezinformačních webech se často mluví jako o možné hrozbě především k souvislosti s demokratickými volbami, při kterých hrají masová média nezastupitelnou roli. Jsou takřka jediným kanálem zprostředkovávajícím potřebné informace a mají tak obrovský vliv na rozhodování voličů. Je proto podstatné, aby média zodpovědně plnila svou společenskou roli a snažila se poskytovat, co možná nejkvalitnější informace.

Dezinformační weby, která pravidla novinářské etiky velmi nápadně ignorují, pak mohou pomocí manipulace společenské nálady ovlivňovat ve prospěch třetí strany. V případě těchto webů, pak především ve prospěch Ruska.

Teoretická část této práce představí stručně problematiku dezinformačních webů v českém prostředí. Pokusí se shrnout nejdůležitější body veřejné debaty, která v souvislosti s tímto fenoménem probíhá a nastínit důvody jejich vzestupu.

Teoretické část práce se bude také pochopitelně věnovat samotnému termínu *dezinformační web*, který není snadno uchopitelný. Bude se věnovat také některým dalším pojmům, které s tématem úzce souvisí, jako je propaganda nebo dezinformace. Podobným

způsobem se bude věnovat i definici a významu konspiračních teorií, jejichž zastoupení bude sledovat i praktická část práce.

V praktické části se tato práce metodou kvantitativní analýzy pokusí prokázat zaujatost těchto webů ve prospěch Ruska. Bude zároveň sledovat výskyt některých témat, která jsou v souvislosti s tím důležitá, jako například způsob, kterým referují o Evropské unie, západních státech nebo mainstreamových médiích.

Hlavní pozornost ale bude věnována prezidentským volbám, které proběhly v roce 2018. Analýza bude sledovat, jaký postoj zastávaly sledované weby k jednotlivým kandidátům a v jakých souvislostech o nich psaly.

Původním záměrem bylo zpracovat toto téma metodou případové studie, v rámci které by byly využity hloubkové rozhovory s představiteli jednotlivých webů. Bohužel až na pár výjimek oslovené redakce na žádost o rozhovor nereagovaly, případně ji odmítly. Byla proto nakonec zvolena jiná metoda.

1 Dezinformace v českém kontextu

Téma takzvaných dezinformačních webů se v české veřejné debatě objevilo výrazněji v roce 2014 v souvislosti s anexí poloostrova Krym Ruskou federací. V té době se do širšího povědomí dostaly portály, které na první pohled působily zpravodajsky, ignorovaly ale velmi nápadně zásady novinářské etiky a obecné zásady novinářské práce.

Hned od počátku se o těchto webech kvůli proruskému obsahu začalo mluvit v souvislosti s ruskou informační kampaní. Podle think tanku Evropské hodnoty, který se problematikou začal zabývat jako jeden z prvních, tato kampaň probíhá na území České republiky již delší dobu a jejím cílem je „podrývat demokratické instituce, nabourávat důvěru občanů v tradiční politické strany a mainstreamová média a narušovat naše transatlantické partnerství a legitimitu členství v mezinárodních organizacích, jako je Evropská unie nebo NATO.“ Informační působení je dlouhodobě součástí koncepce ruské hybridní války (často

označované jako Gerasimova doktrína) a jejím cílem je vytváření informačního zmatku.¹ Dezinformacím v kontextu ruského informačního působení se ale budu věnovat až v jedné z následujících částí práce.

Důkazy o přímém napojení tzv. dezinformačních webů na Rusko nebo jeho státní orgány ale u drtivé většiny těchto webů chybí. Napojení na Ruskou federaci lze prokázat pouze u webu Sputnik.cz, který tuto skutečnost otevřeně přiznává. V případě mnoha dalších jsou jména vlastníků a provozovatelů nejasná nebo značně podezřelá, jako například v případě webu Aeronet.cz.² V některých případech zase stopy k Moskvě vedou oklikou, jako v případě Ladislava Kašuky, jehož aktivity byly financovány ruským podnikatelem.³

Jak již bylo řečeno, i navzdory tomu, lze u těchto webů vysledovat velmi nápadné přebírání ruských narativů a interpretací událostí. Jak navíc dokázala například analýza Masarykovy univerzity vedená Milošem Gregorem, tyto weby ve velké míře používají manipulativní techniky a objevují se v nich prvky propagandy.⁴ Typický pro ně není jen proruský postoj, ale velmi častý je i jasně artikulovaný odpor proti prozápadním a liberálním politickým a společenským elitám, kritika Evropské unie, zahraniční politiky Spojených států a skeptický pohled na budoucnost liberální demokracie.⁵

Tyto postoje se ve velké míře projevovaly například při informování o Ukrajinském konfliktu nebo válce v Sýrii. Právě v roce 2014, kdy eskaloval konflikt na Ukrajině, začaly výrazněji působit také tyto weby. V souvislosti s děním na Ukrajině se zde třeba objevovaly informace o tom, že odstřelovači, kteří v Kyjevě zabili několik protestujících najala opozice, aby tak

¹ Fungování českých dezinformačních webů: Kremlin Watch report. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu-2/>

² KUNDRA, Ondřej. KDO TU PÍŠE PRO PUTINA: Po stopách tajemných majitelů proruských médií. *Respekt* [online]. 2016(18) [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/18/kdo-tu-pise-pro-putina>

³ SOUKUP, Ondřej. Hackeři odhalili "otce" proruských akcí v Česku. Na organizaci demonstrací ve střední Evropě dostal 100 tisíc eur. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65655150-hackeri-odhalili-otce-proruskych-akci-v-cesku>

⁴ GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech [online]. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykova Univerzita, 2016, [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: https://www.academia.edu/26046763/V%C3%BDzkumn%C3%A1_zpr%C3%A1va_Anal%C3%BDza_manipulativ%C3%ADch_tech_nik_na_vybran%C3%BDch_%C4%8Desk%C3%BDch_serverech

⁵ Fungování českých dezinformačních webů: Kremlin Watch report. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu-2/>

dosáhla eskalace konfliktu.⁶ Kromě řady podobných smyšlených zpráv a manipulativních textů se zde často objevují i různé druhy konspiračních teorií. Ty často viní ze spiknutí různé liberální politiky nebo západní struktury (EU, NATO). V jedné z následujících kapitol se proto budu věnovat i tomuto fenoménu.

1.1 Vliv dezinformačních webů

Vliv těchto webů navíc není marginální. Přesná čísla o čtenosti nejsou známá a z dostupných dat nelze odhadnout počty unikátních čtenářů. Typická návštěvnost webů (medián) je podle odhadů kolem 100 tisíc zhlédnutí měsíčně.⁷

O jejich významu, ale svědčí i řada jiných údajů. Dezinformačním webům například věří více než čtvrtina Čechů a 24,5 % je dokonce považuje za důvěryhodnější zdroj informací než tradiční média. Činnost dezinformačních webů a ruské informační působení má podle Evropských hodnot, vliv také na vnímání některých zahraničně politických událostí českou veřejností. Čtyři desetiny Čechů například podle průzkumu z roku 2016 viní z ukrajinské krize USA, navzdory tomu, že zde prokazatelně působily ruské vojenské síly. Více než polovina dotázaných se také domnívá, že Spojené státy jsou zodpovědné i za to, že do Evropy míří uprchlíci ze Sýrie.⁸

O rizicích spojených s dezinformační kampaní a působením dezinformačních webů informovala opakovaně i Bezpečnostní informační služba, která tyto weby označila jako jednu z bezpečnostních hrozeb pro Českou republiku. Například web Aeronet, jeden nejvlivnějších dezinformačních serverů, je podle ní zdrojem „nebezpečné proruské propagandy“.⁹

⁶ Převrat na Ukrajině připravovaly USA a EU, kyjevští odstřelovači byli najati opozicí. AC24 [online]. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://ac24.cz/zpravy-ze-sveta/3601-prevrat-na-ukrajine-pripravovaly-usa-a-eu-kyjevsti-odstrelovaci-byli-najati-opozici>

⁷ Reklama na konspiračních a dezinformačních webech. *Open Society Fund* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/reklama-na-konspiracnich-dezinf-webech-web.pdf>

⁸ JANDA, Jakub, Markéta BLAŽEJOVSKÁ a Jakub VLASÁK. Dopady dezinformačních operací v České republice: Shrnutí specializovaného sociologického šetření agentury STEM. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/Dopady-dezinforma%C4%8Dn%C3%ADch-operac%C3%AD-v-%C4%8Cesk%C3%A9-republice.pdf>

⁹ HOKOVSKÝ, Radko a Jakub JANDA. 15 nejdůležitějších závěrů z výroční zprávy BIS. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/15-nejd%C5%AFle%C5%BEit%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADch-z%C3%A1v%C4%9Br%C5%AF-z-v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1vy-BIS.pdf>

Jako vážnou bezpečnostní hrozbu bere dezinformace i Ministerstvo vnitra. To v souvislosti s tím zřídilo i odbor, který se mimo mnoha jiných bezpečnostních hrozeb věnuje i dezinformační kampaní vedené na území ČR. Jednou z úkolů Centra proti terorismu a hybridním hrozbám, jak se nový útvar jmenuje, je proto i rozkrývání některých závažných dezinformací. Věnuje se rovněž osvětě laické veřejnosti v této problematice.¹⁰ Rozhodnutí o vzniku tohoto centra kritizoval například prezident Miloš Zeman, který jej obviňoval z úmyslu cenzurovat internet.¹¹

Problému se ale nevěnují pouze politici. Relativně rychle vznikla celá řada projektů, které se snaží přispět k řešení problému, i v rámci občanské společnosti. Studentský projekt Zvol si info, který vznikl na Masarykově univerzitě, se například snaží svými přednáškami na středních školách doplňovat nedostatečnou mediální výchovu. Jejich projekt má studentům pomoci rozeznat manipulaci a vést je k ověřování informací.

Tématu se také intenzivně věnuje již několikrát zmíněná nezisková organizace Evropské hodnoty, která již k tématu vypracovala řadu analýz. Mezi novináři se o téma v největší míře zajímá investigativní web Neovlivní.cz a Ondřej Kundra z týdeníku Respekt.

1.2 Krize médií

1.2.1 Pokles důvěry v tradiční média

Jednou z příčin nárůstu popularity alternativních informačních zdrojů je nepochybně i krize tradičních médií a s ní související oslabující důvěra veřejnosti. Nedůvěra podle dat Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) dlouhodobě narůstá již od počátku měření v roce 1995. Podle posledního šetření z března 2018 nedůvěřuje tisku a televizi více než polovina

¹⁰ Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/centrum-proti-terorismu-a-hybridnim-hrozbam.aspx>

¹¹ Zeman kritizuje centrum proti terorismu. Někteří úředníci jsou ideově zaujatí, tvrdí prezident. *IROZHLAS* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zeman-kritizuje-centrum-proti-terorismu-nekteri-urednici-jsou-ideove-zaujati-tvrdi-prezident_201701101943_akottova2

dotázaných. O něco lépe je na tom rozhlas, kterému nedůvěřuje 42 procent dotázaných.¹²

Podle dat Reuters Institute for the Study of Journalism z roku 2017 důvěřovalo médiím dokonce jen 32% dotázaných. Podle tohoto výzkumu prý nedůvěra k médiím souvisí především s pocitem, že média středního proudu jednájí spíše v zájmu politických a ekonomických hráčů, než v zájmu veřejnosti.¹³

1.2.2 Přejchod k internetovému zpravodajství

S rozšiřováním přístupu k internetu se rovněž snižuje význam ostatních médií. Dlouhodobě klesají náklady tištěných periodik a finanční krize v roce 2008 způsobila značný odliv peněz pro všechna tradiční média. Z internetu se tak postupně stal dominantní informační zdroj.

V roce 2014 využívalo internet skoro 80 % obyvatel České republiky, 86 % z nich na něm rovněž konzumovalo zpravodajství. V roce 2017 konzumovalo zprávy na internetu již 90 % české populace. O něco méně lidí (79 %) uvedlo, že zpravodajství sleduje v televizi, a jen 32 % četlo tištěná zpravodajská média.¹⁴ Tím se z internetu stalo nejvýznamnější zpravodajské médium.

Éře online zpravodajství se tak logicky musely přizpůsobit i zavedené mediální domy. Tištěná periodika tak postupně začala spouštět své online mutace. Vstup do online prostředí společně s úbytkem peněz, který vychází mimo jiné i z neochoty konzumentů za online obsah platit, ale nutně vedl k poklesu kvality obsahu těchto médií.¹⁵

On-line prostředí také přineslo do mediální oblasti nebyvalou demokratizaci, což kromě řady pozitivních důsledků, umožnilo i vznik těchto webů. K úspěchu alternativních zdrojů informací přispěl posléze i nárůst vlivu sociálních sítí, především Facebooku. Ty umožnily snadnější šíření dezinformací ke konzumentům.

¹² Důvěra k vybraným institucím veřejného života – březen 2018. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4580/f9/po180405.pdf

¹³ ŠTĚTKA, Václav. Digital News Report: Czech republic. Reuters Institute Digital News Report 2017 [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2017/czech-republic-2017/>

¹⁴ ŠTĚTKA, Václav. Digital News Report: Czech republic. Reuters Institute Digital News Report 2017 [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2017/czech-republic-2017/>

¹⁵ ibid.

S těmito technologickými novinkami se objevila i řada sociologických a psychologických fenoménů, které efekty dezinformací ještě zesilují. Mezi nimi například tzv. sociální bubliny nebo informační přesycení a s ním související vyčerpání pozornosti, ze kterého vyplývá zhoršená schopnost kriticky hodnotit informace. Tomuto rozměru problému se ale v této práci více věnovat nebudu.

2 Dezinformace

Pokud mluvíme o dezinformačních webech je nutné věnovat pozornost samotnému pojmu dezinformace. Tento pojem je již od svého vzniku spojen s činností tajných služeb a až do 80. let byl tento termín používán převážně jen zpravodajskou komunitou.

Nejranější zmínka o použití tohoto slova pochází z roku 1923, kdy v rámci ruské tajné služby a zpravodajské služby vzniklo oddělení, které se mělo věnovat právě šíření dezinformací. Dezinformace byly následně aktivně využívány všemi stranami bojujícími v obou světových válkách a později i ve válce studené.¹⁶ Dezinformacím ve vojenském kontextu se ale budu věnovat až v následující části zaměřené na ruskou informační kampaň.

Dezinformace je lživá, klamná nebo přinejmenším zavádějící informace, která má za cíl ovlivnit svého příjemce. Reifová dezinformaci definuje jako „*úmyslně nesprávnou či zkreslenou informaci, která je záměrně implantována do informační soustavy oponenta se záměrem ovlivnit jeho aktivity*“.¹⁷

Jak vyplývá z této definice, pro dezinformaci je typické to, že je šířena úmyslně. To jí odlišuje od jiného příbuzného pojmu, kterým je misinformace, tedy nezáměrné uvedení v omyl. Cílem šířitele misinformací není klamat, pouze neúmyslně šířil nepravdivou informaci, aniž by si byl vědom toho, že tato informace není pravdivá. Určit zda se jedná o dezinformaci či misinformace ale pochopitelně není snadné, neboť lze jen stěží prokázat úmysl šířitele informace.

¹⁶ GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress, 2018. s. 8-9. ISBN 978-80-264-1805-4.

¹⁷ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. s.45. ISBN 80-717-8926-7

Ben Nimmo pro tyto účely určuje tři způsoby, jak rozpoznat dezinformaci a jak určit, že se nejedná pouze o misinformaci. Tyto dva pojmy je podle něj nutné rozlišovat, neboť dezinformace je záměrným útokem na integritu zasažené instituce, případně celého demokratického procesu, a je proto nutné na ně reagovat.

Dezinformátora lze podle něj určit nejen na základě úmyslu, ale i na základě toho, že šířitel informace z pozice autority (novináře, mluvčího atd.) nevěnoval dostatečnou pozornost zajištění kvalitních informací. Novinář by podle něj měl dbát na tyto zásady:

- Měl by dbát na to, aby se v dostatečné míře ujistil, že informace, kterou poskytuje byla ověřena a měl by zajistit její přesnost. Pokud tak neučiní stává se dezinformátorem. V tomto bodě je tedy obsažena i nutnost případnou chybnou informaci opravit, pokud se nedopatřením dopustí chyby. Stejně tak by měl v případě, kdy nelze zcela potvrdit správnost informace, využívat vhodnou formulaci a použít zpřesňující výrazy (např. *zřejmě* nebo *údajně*).
- Dále by měl dbát na zajištění vyváženosti, tím že dá možnost vyjádřit se oběma stranám sporu.
- Stejně tak by měl věnovat pozornosti i ověření kredibility citovaných zdrojů a odborníků a vyvarovat se citování pseudoautorit.¹⁸

2.1 Dezinformační weby

Jak lze tedy určit, které zpravodajské weby jsou dezinformační, a co tyto weby spojuje? Za dobu působení těchto webů vzniklo v Česku několik seznamů, které se pokusily pojmenovat, o které konkrétní portály se jedná. Jeden takový seznam vytvořil například think-tank Evropské hodnoty¹⁹ nebo novinářský web Neovlivni.cz. Podobný seznam má prý k dispozici i ministerstvo vnitra, které tyto weby monitoruje. Podle zjištění novinářů se tento seznam do velké míry překrývá s oběma výše zmíněnými.²⁰ Jak již bylo řečeno, tyto

¹⁸ NIMMO, Ben. *Identifying disinformation: an ABC*. Institute for European Studies [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.ies.be/files/PB%202016:01%20Ben%20Nimmo.pdf>

¹⁹ Přehled dezinformačních a manipulativních webů. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/

²⁰ VNITRO MÁ DATABÁZI DEZINFORMAČNÍCH WEBŮ. KOHO NA NI ZAŘADILO?. *Neovlivni* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/vnitro-ma-databazi-dezinformacnich-webu-koho-na-ni-zaradilo/>

weby spojuje především problematická editoriaální politika a ignorování zásad novinářské etiky a obecných pravidel novinářské práce.

D. Tarcza a A. Buker pro tyto účely určili kritéria, podle kterých je možné dezinformační weby rozeznat. Lze tak snadněji zjistit, jestli daný web nabízí informace, misinformace nebo dezinformace. Konkrétně je podle nich v tomto ohledu rozhodující několik charakteristik, a to konkrétně přesnost, objektivita, aktuálnost, pokrytí a autorita daného média.²¹

Pro dezinformační weby je podle nich typické, že není znám opravdový autor webu a chybí zde kontaktní informace. Nachází se zde neověřené a nepravdivé informace. Obsah webu je zaujatý, není faktický a často zde také chybí zdroj informací.²² Tyto kritéria jsou ale pochopitelně pouze orientační, neboť není vyloučeno, že nějaký dezinformační web nespĺňuje všechny tyto podmínky. U některých z nich je například znám vlastník.

Evropské hodnoty při vyhodnocování toho, zda je daný web dezinformační sledovaly tři hlavní kritéria.²³

- 1.) Důležité bylo především to, zda web obsahuje nepravdivé informace. Konkrétně to znamená, že obsah „*ve významné míře neodpovídá realitě. Vynechává důležité části kontextu, neposkytuje důvěryhodné zdroje informací nebo například prezentuje extrémní pohled na objektivní skutečnost.*“
- 2.) Šiřitel informací dále záměrně uvádí své publikum v omyl. Tento bod je pochopitelně problematické ověřit, neboť, jak již bylo řečeno, úmysl klamat lze prokázat jen stěží. Proto k tomuto bodu think tank stanovil následující podmínku: „*Pokud text prokazatelně obsahuje nepravdivou informaci, její šířitel je na to upozorněn, a jestli se i přesto neuchýlí k opravě, je na místě usoudit, že dezinformace byla záměrná.*“

²¹ TUDJMAN, Miroslav a Nives MIKELIC. *Information Science: Science about Information, Misinformation and Disinformation*. University of Zagreb, [online]. 2003 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://proceedings.informingscience.org/IS2003Proceedings/docs/204Tudjm.pdf>, 28. 12. 2016)

²² TUDJMAN, Miroslav a Nives MIKELIC. *Information Science: Science about Information, Misinformation and Disinformation*. University of Zagreb, [online]. 2003 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://proceedings.informingscience.org/IS2003Proceedings/docs/204Tudjm.pdf>, 28. 12. 2016)

²³ Fungování českých dezinformačních webů: Kremlin Watch report. *Evropské hodnoty* [online]. 2016 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu-2/>

3.) Obsah média je výrazně proruský. Jejich seznam (stejně jako tato práce) tedy není zaměřena na všechny weby, které publikují nepravdivý obsah, neboť takových webů a blogů je na českém internetu nespočet (často se věnují především konspiračním teoriím). Soustředí se ale hlavně na weby s proruským obsahem.

3 Konspirační teorie

Typickým obsahem dezinformačních webů jsou konspirační teorie. Ve velké míře jsou zde šířeny jak tradiční konspirační teorie (o chemtrails či iluminátech), tak i teorie vytvořené nově pro nějakou konkrétní aktuální událost. Jelikož se výskytu těchto teorií o spiknutí budu věnovat i v praktické části, je nezbytné se tomuto pojmu věnovat podrobněji.

Pojem konspirační teorie byl původně neutrálním označením pro teorii o jakémkoliv politickém nebo kriminálním spiknutí. Postupem času se ale význam tohoto pojmu posunul a získal negativní konotace. Termín se v odborné literatuře začal více objevovat v 50. letech minulého století především zásluhou Karla Poppera. Ten se konspiračním teoriím věnoval především ve vztahu s totalistickými politickými ideologiemi. Jejich kritiku stavěl právě na faktu, že jsou založeny na konspiračních teoriích.²⁴

Michael Barkunin definuje konspirační teorii jako víru ve fakt, že organizace složená z jednotlivců nebo skupin jedná v utajení, aby dosáhla nějakého zlověstného cíle. Konspirační teorie podle něj vychází z přesvědčení, že se nic neděje náhodou, a popírají vliv náhody. Události vnímají spíše jako důsledek cílevědomého jednání než jako nechtěný následek společenského a politického dění. Tyto teorie tak mají tendenci propojovat zdánlivě nesouvisející události a vytvářet schémata spiknutí.²⁵

Konspirační teorie jsou velmi odolné proti čemukoliv, co by se je pokoušelo vyvrátit. Dokáží nadále existovat i tváří v tvář nezpochybnitelným důkazům o jejich nepravdivosti. Michael Barkun o tomto fenoménu mluví jako o „paradoxu konspiračních teorií“. Konspirační teorie

²⁴ POPPER, Karl R. *Otevřená společnost a její nepřítelé*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1994. Oikúmené. ISBN 80-852-4154-4.

²⁵ BARKUN, Michael. *A culture of conspiracy: apocalyptic visions in contemporary America*. Berkeley, Calif.: University of California Press, c2003. Comparative studies in religion and society, 15. ISBN 0-520-23805-2.

totiž dokáží pojmout cokoliv, co by vypovídalo o jejich nepravdivosti, a učinit z toho důkaz o velikosti celého spiknutí. Instituce (ať mediální či politická), která by se pokoušela ukázat nepravdivost takové teorie, je označena jako součást konspirace.²⁶

Podle Poppera představují konspirační teorie důsledek sekularizace společnosti a mají s náboženstvím několik společných vlastností. Nemožnost je racionálně vyvrátit je jednou z nich. Konspirační teorie dokáží také plnit některé funkce, které dříve plnilo náboženství. Jejich vyznavači skrze ně vysvětlují všechny zla, která by byla dříve připisována boží vůli. Často se proto vynořují v souvislosti s nějakou neočekávanou a traumatizující událostí, příkladem může být například teroristický útok 11. září 2001 nebo atentát na amerického prezidenta Kennedyho. Konspirační teorie do role, která by dříve byla připisována bohům, obsazuje zpravidla úmysl skupiny mocných lidí nebo jiné anonymní instituce. To pak dává řád jinak nesouvisejícím a nahodilým událostem.²⁷

Typickou vlastností je také to, že lidé, kteří věří nějaké konspirační teorii s větší pravděpodobností budou věřit i další. To se týká dokonce i teorií, které se vzájemně vylučují. Například lidé, kteří věří, že princezna Diana předstírala svou smrt s větší pravděpodobností uvěří i teorii, že byla zavražděna. Pokud je tedy člověk ochoten věřit nějaké konspirační teorii, je pro něj snazší uvěřit další, a to i nově vymyšlené.²⁸

3.1 Typy konspiračních teorií

Barkun rozlišuje několik typů konspiračních teorií podle velikosti domnělého spiknutí. První typ vysvětluje spiknutím pouze jednu určitou událost nebo soubor souvisejících událostí. Příkladem mohou být například konspirační teorie, které se vynořily po vraždě amerického prezidenta Kennedyho nebo v souvislosti s teroristickým útokem 11. září.

Dalším stupněm jsou systémová spiknutí, která mají podstatně širší záběr. Cílem takových spiknutí je podle těchto teorií získat moc nad určitou zemí, regionem nebo dokonce celým

²⁶ Ibid.

²⁷ POPPER, Karl R. *Otevřená společnost a její nepřítelé*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1994. Oikúmené. ISBN 80-852-4154-4.

²⁸ SUNSTEIN, Cass R. *Conspiracy Theories and Other Dangerous Ideas*. New York, 2014. s. 10-15. ISBN 978-1-4767-2663-2.

světem. Příkladem můžou být například teorie o židovských spiknutích, Svobodných zednářích nebo Iluminátech.

Nejkomplexnější jsou takzvané superkonspirace, podle kterých jsou jednotlivé konspirační teorie hierarchicky pospojované. To znamená, že jedna konspirace vychází z jiné větší konspirace, jednotlivé události jsou důsledkem obrovského spiknutí. Konspirace o 11. září tak může například být jen další součástí teorie o iluminátech. Události jsou vysvětlovány v závislosti na systémových konspiračních teoriích.²⁹

Kvůli zmíněným vlastnostem se konspirační teorie skvěle hodí pro účely dezinformačních webů, neboť umožňují podsouvání nepravdivých informací i navzdory tomu, že existují informace o jejich nepravdivosti.

V praktické části práce proto budu sledovat četnost výskytu všech třech typů těchto teorií. V souvislosti s tím budu sledovat i způsob, jakým se weby vyjadřují o mainstreamových médiích, neboť ta jsou v tomto případě nejpravděpodobnější cestou k odhalení manipulace a lži. jinými slovy není potřeba zabránit doručení pravdivé informace, pokud dříve znevěrohodníme její zdroj.

4 Propaganda

V souvislosti s dezinformacemi nelze opominout propagandu, pro kterou dezinformace představují důležitý nástroj.

Pro účely práce využiji definici propagandy Jowetta a O'donnellové. Podle nich je propaganda *„Záměrná a systematická činnost za účelem utvářet vnímání, manipulovat poznání a řídit chování tak, aby bylo dosaženo odezvy, která vyhovuje požadovanému záměru propagandisty.“*³⁰

V podobném smyslu o i mluví i Briantová. Ta ji jako proces, v rámci kterého je myšlenka

²⁹ BARKUN, Michael. *A culture of conspiracy: apocalyptic visions in contemporary America*. Berkeley, Calif.: University of California Press, c2003. Comparative studies in religion and society, 15. ISBN 0-520-23805-2.

³⁰ JOWETT, Garth. a Victoria. O'DONNELL. *Propaganda and persuasion*. Sixth edition. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2015. s. 3. ISBN 978-1-4522-5753-2.

nebo názor předáván adresátovi se záměrem ho ovlivňovat.³¹

Propagandu lze dělit podle jejího charakteru. Základní dělení řadí propagandu podle úrovně rozpoznatelnosti. Podle tohoto kritéria lze určit tři odstíny propagandy – bílou, šedou a černou.

Bílá propaganda je nejsnáze rozeznatelnou a nejběžnější formou propagandy. Jedná se o propagandu, jejíž zdroj je dobře znám a která využívá pravdivé informace. Do této kategorie spadá například i public relations. Bílá propaganda se pokouší vytvořit si kredibilitu, kterou může později využít. Příkladem bílé propagandy pak může být i reklama.

Na opačném konci spektra je propaganda černá. Zdroj této propagandy je skrytý nebo je připisován falešné autoritě a informace, které poskytuje jsou nepravdivé, smyšlené nebo klamné. Úspěch černé propagandy závisí na příjemcově ochotě přijmout daný zdroj a jeho obsah za věrohodný. Typickými ukázkami tohoto typu propagandy je například propaganda nacistická. Mezi těmito dvěma typy se nachází propaganda šedá, která kombinuje vlastnosti obou předchozích typů.³²

5 Ruské informační působení

Již bylo řečeno, u většiny dezinformačních webů nelze prokázat přímé napojení na Rusko. Záměrná manipulace ve prospěch Ruska, tak nemusí být nutně jejich cílem. Je možné, že pouze přijaly jako pravdivé narativy, které v rámci svého informačního působení Rusko prosazuje. Pro kontext je proto nutné zmínit se podrobněji o nástrojích, které ruská propaganda využívá.

Podle obrané strategie České republiky, kterou vláda schválila v roce 2017, Ruská federace na východě Evropy realizuje své mocenské ambice a vůči zemím EU a NATO používá řadu

³¹ BRIANT, Emma. *Propaganda and counter-terrorism: strategies for global change*. Manchester: Manchester University Press, 2015. ISBN 978-071-9091-056.

³² JOWETT, Garth. a Victoria. O'DONNELL. *Propaganda and persuasion. Sixth edition*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2015. s 17-22. ISBN 978-1-4522-5753-2.

nástrojů hybridní kampaně, včetně dezinformačních kampaní.³³

Podrobněji se o tomto informačním působení Ruska na Českou republiku zmiňuje zpráva BIS za rok 2015. Ta informuje o „záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky.“ Jednou z hlavních ruských priorit v tomto roce byly operace vedené v rámci informační války v kontextu ukrajinské a syrské krize.³⁴

Cílem tohoto informačního působení bylo především „oslabení informačního potenciálu země (utajená infiltrace českých médií, internetu a masivní produkce ruské státem řízené distribuce propagandy a dezinformací)“ a dále pak „ovlivnění vnímavosti a myšlení českého publika a oslabení vůle společnosti k odporu či konfrontaci (informační a dezinformační zahlcení publika, relativizace pravdy a objektivitu, prosazení motto ‚všichni lžou‘).“ Rusko se prý dále pomocí dezinformací a poplašných informací očerňující NATO a EU pokoušelo o narušení soudržnosti těchto organizací. Usilovalo rovněž o poškození pověsti a následnou mezinárodní izolaci Ukrajiny.³⁵

Podle BIS vzrostl význam šíření informací prostřednictvím internetových projektů a sociálních sítí a ve velké míře docházelo k ovlivňování cílového publika pomocí informačních operací. Využívány při tom byly především techniky jako „zaměňování příčiny a následku událostí, potlačení kontextu, zveličování úspěchů některých státních aktérů atd.“³⁶

Podle Karla Řehka současná je strategie ruské informační války do jisté míry pouze obnovením *“tradiční sovětské rozvratné činnosti a destabilizace s odpovídající modernizací pro věk internetu.”* Tyto činnosti byly založeny na využívání takzvaných *aktivních opatření a reflexivního řízení.* Stejně metody pak Moskva s příchodem internetu aplikovala i na

³³ Obranná strategie České republiky *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obrann___strategie_2017_-_CZ.pdf

³⁴ Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015. *Bezpečnostní Informační Služba* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava890a.html?ArticleID=1104>

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015. *Bezpečnostní Informační Služba* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava890a.html?ArticleID=1104>

prostředí kyberprostoru.³⁷

Aktivní opatření bylo označení pro klamné operace, jejichž cílem bylo podpořit ruskou zahraniční politiku. Zahrnovaly především klamání a dezinformování vlád a veřejnosti prostřednictvím padělaných faktů a dokumentů. Tato aktivní opatření zahrnovala rovněž organizaci spřátelených uskupení a organizací.

Pod pojmenováním Reflexivní řízení se zase skrývala metoda, jak dostat k cílovým osobám nebo skupinám speciálně připravené informace, které budou mít vliv na jejich rozhodování ve prospěch iniciátora akce. Cílem takového působení nemusí být samozřejmě pouze skupiny jednotlivců, ale mohou být aplikovány také celé segmenty populace. Těchto metod Rusko využívalo již před krizí na Ukrajině, například v Čečensku nebo Gruzii, kde se tímto způsobem pokoušelo zdiskreditovat místní vlády a instituce.³⁸

6 Druhy dezinformačních webů

Pro lepší představu o dezinformačních webech působících v Česku lze určit několik typů těchto médií na základě sledované charakteristiky. Lze je dělit například podle možné motivace, která je vede k šíření dezinformací.

Z rozhovorů s představiteli dezinformačních webů nebo z informací, které o sobě poskytují, lze vyčíst celkem tři hlavní motivace autorů těchto webů.

- První motivace, která může stát za některými těmito portály, je pragmatická - ekonomický zisk. Některé dezinformační weby otevřeně přiznávají, že pouze nabízejí informace, po kterých je poptávka. Jejich motivací, tak není klamat čtenáře, ale pouze pomocí smyšlených skandálních informací nebo zaujatého zpravodajství přitáhnout pozornost publika. Tato pozornost pak pomocí příjmů z reklamy generuje vlastníkům webů zisk. Příkladem takového webu je například Megazine.cz, který přímo na svých stránkách přiznává, že „jde jen a pouze o podnikatelský projekt založený na zisku z reklam.“³⁹ Jako velmi komerčně úspěšný se ukázal rovněž

³⁷ ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Academia, 2017. XXI. století. s 188-202. ISBN 978-80-200-2770-2.

³⁸ Ibid.

³⁹ O webu Megazine. *Megazine* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://megazine.cz/o-webu-megazine/>

významný web AC24.cz založený Ondřejem Geršlem. Zdrojem příjmů, které mohou podle odhadů dosahovat téměř 100 tisíc měsíčně, je pro něj prý hlavně reklama.⁴⁰ Geršl sice odmítá napojení na Rusko, jako svou motivaci ale neuvádí ani peníze. Chtěl prý prostřednictvím svého portálu „lidem otevřít oči a upozornit na skutečnost, že mainstreamová média nám zásadně neříkají pravdu.“ Skutečné přesvědčení může být také jednou z motivací.⁴¹

- Existují totiž rovněž weby, na kterých se reklama nenachází buďto vůbec nebo jen v minimální míře. Často bývají financovány pomocí sbírek čtenářů a podporovatelů, ekonomická motivace je zde proto spíše nepravděpodobná. U takových webů se jako nepravděpodobnější motivací jeví právě vlastní přesvědčení autorů. Příkladem může být například web New World Order Opposition, který jako hlavní účel svého působení uvádí boj proti tzv. novému světovému řádu, který se pokouší o dosažení „absolutní nadvlády světa“.⁴² Jeho hlavní představitel se navíc angažuje i mnoha jinými způsoby, což přispívá teorii, že o správnosti svého jednání je přesvědčen.⁴³
- Posledním případem jsou weby, jejichž prokazatelným cílem je šíření ruské propagandy. Typickým příkladem je již zmiňovaný Sputnik, který jako zdroj svých financí skutečně přiznává Moskvu.⁴⁴ U jiných webů píšících česky by se dalo o této motivaci jediné spekulovat.

Dalším kategorií dělení může být například druh obsahu. Vedle webů, které vytváří svůj vlastní obsah, se tu nachází i tzv. agregátory, které pouze odkazují na obsah jiných takových webů (Pravdive.eu nebo Almanach). Vedle nich zde také existují weby, které nejsou klasickými agregátory, vlastní obsah však vytvářejí jen minimálně. Nejčastěji se svolením přebírají texty jiného webu nebo názory konkrétních autorů.

⁴⁰ Reklama na konspiračních a dezinformačních webech. *Open Society Fund* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/reklama-na-konspiracnich-dezinf-webech-web.pdf>

⁴¹ ROSETSKÝ, Jiří. *Ondřej Geršl: Na AC24.cz píšeme tak, jak nám dovolí naše současná úroveň vědomí* [online]. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://mladypodnikatel.cz/ondrej-gersl-rozhovor-o-ac24-t11020>

⁴² O nás. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/o-nas/>

⁴³ POLJANOV, Nikita, Lukáš PRCHAL a Jakub ZELENKA. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

⁴⁴ O projektu. *Sputnik news* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/docs/about/index.html>

7 Praktická část

Praktická část této práce se bude věnovat obsahu vybraných dezinformační webů v kontextu prezidentské volby v České republice v roce 2018. V této volbě proti sobě stanuli dva rozdílní kandidáti. Každý představoval pro funkci prezidenta jinou zahraničně politickou orientaci, což bylo zároveň i jedním z nejvýraznějších motivů celé volby.

Vítězem prvního kola volby se stal prezident republiky Miloš Zeman, který ve volbě obhajoval další rok v úřadě. Druhým kandidátem, kterému se podařilo postoupit do druhého kola volby byl profesor Jiří Drahoš. Zatímco Drahoš přitahoval spíše mladé vzdělané a liberální voliče, Zeman imponoval staršímu a méně vzdělanému venkovskému obyvatelstvu. Která témata nakonec rozhodla v Zemanův prospěch nelze spolehlivě určit, velkým tématem ovšem byla právě zahraničněpolitická orientace České republiky.

Jiří Drahoš v debatách vystupoval jako zastánce evropské integrace a západního směřování země. Miloš Zeman se naopak v průběhu svého pětiletého mandátu projevoval velmi provýchodně a jeho zahraniční cesty směřovaly především do Ruska a Číny.

Analýza proto bude jako své hlavní téma sledovat informování webů o této volbě, ve které byl jeden z kandidátů výrazně proruský. Analýze se bude snažit ukázat do jaké míry k této politické otázce weby přistoupily objektivně a do jaké míry naopak favorizovaly jednoho z kandidátů.

Analýza bude rovněž o něco povrchněji zkoumat i několik dalších témat, která se v souvislosti s dezinformačními weby často objevují ve veřejné debatě. Bude se tedy mimo jiné snažit kvantitativně prokázat, že jejich obsah je orientován prorusky a že staví kriticky k Západu, Evropské unii. Bude rovněž sledovat, jaká stanoviska zaujímají v otázce uprchlické krize, neboť i ta byla velmi významným tématem prezidentské volby a měla nepochybně vliv na její výsledek.

Dále bude sledovat vztah k médiím středního proudu a to, do jaké míry se pokouší zpochybňovat jejich relevanci, pravdivost a objektivitu. V neposlední řadě bude analýza zohledňovat i výskyt konspiračních teorií.

8 Metodologie

Praktická část práce bude využívat metodu analýzy mediálních obsahů, konkrétně půjde o kvantitativní obsahovou analýzu. Ta umožní analýzu většího počtu textů, což je vzhledem ke stanovenému cíli nezbytný předpoklad. Výstupem tak bude kvantitativní popis mediovaných obsahů.

8.1 Kvantitativní analýza

Helmut Sherera definuje kvantitativní analýzu jako „kvantitativní výzkumnou metodu pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů, vycházející z vědecky podloženého kladení otázek.“ Jak již bylo řečeno, výhodou této metody je, že umožňuje zpracování většího počtu textů, a lze tak pomocí ní sledovat přetrvávající trendy v daných médiích. Zároveň se vyznačuje vysokým stupněm ověřitelnosti, neboť se jedná o vysoce strukturovaný proces.⁴⁵

Kvantitativní obsahová analýza probíhá v několika fázích. Na začátku je nutné stanovit výzkumné téma, které bude předmětem analýzy. To už bylo určeno výše. Dalším krokem je operacionalizace. V rámci té je třeba vypracovat metodu, která umožní odpovědět na zadání výzkumného tématu. Následuje organizace samotného výzkumu a posléze přípravná a ověřovací fáze, ve které se ověřují a případně zpřesňují stanovené výzkumné metody. Poté už může přijít samotný sběr dat a jejich následná analýza a vyhodnocování. Pořadí těchto jednotlivých kroků není ale pevně stanovené a v praxi se mohou často prolínat.⁴⁶

Ve fázi operacionalizace je nutné stanovit konkrétní výběrový soubor, tj. výběr jednotek, které budeme analyzovat. Tento soubor se definuje na základě čtyř aspektů. V první řadě zvolíme konkrétní médium či média, která budeme sledovat, a časové období, za které je budeme sledovat. Dále musíme stanovit, které konkrétní obsahy v těchto médiích chceme analyzovat, tj. například pouze určitou rubriku nebo tematický okruh. V neposlední řadě pak musíme specifikovat mediované obsahové jednotky. Tato jednotka představuje úsek mediálních obsahů, na kterém budeme zkoumat zvolené proměnné. Může jí být například

⁴⁵ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. s. 100-110. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

⁴⁶ SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. s 31-35. ISBN 978-80-246-1980-4.

jeden článek.

Jádrem kvantitativní analýzy je stanovení proměnných a jednotlivých kategorií, kterých mohou nabývat. Následně může nastat samotný sběr dat, tedy kódování. Kdy jsou sledované charakteristiky mediovaných obsahů zanášeny do záznamového archu.⁴⁷

8.1.1 Výběrový soubor

Analýza bude zkoumat obsah čtyř webů, které se objevují na seznamech dezinformátorů, konkrétně Aeronet.cz, AC24.cz, NWO.org a Megazine.cz. Vzhledem k tomu, že hlavním tématem výzkumu jsou prezidentské volby v lednu 2018, bude sledovaným obdobím právě tento měsíc, konkrétně od 1. ledna 2018 až do 27. ledna, kdy byly vyhlášeny výsledky voleb. Toto časové období není vymezeno s dostatečným časovým předstihem k prvnímu kolu volby, které se odehrálo 12. a 13. ledna, ale v celé šíři zkoumá obsahy, které přímo předcházely druhému kolu 26. a 27. ledna. Tento časový úsek byl zvolen především proto, že se tomuto tématu začaly weby věnovat ve větší míře právě až před 2. kolem. Zkoumány budou jak zpravodajské, tak názorové texty, a to proto, že v případě těchto webů (snad jedině s výjimkou AC24) se tyto žánry překrývají a čistě zpravodajské texty se zde v zásadě vůbec nevyskytují. Analyzovány budou všechny články z domácí rubriky. Speciální pozornost bude věnována textům, které se přímo věnují prezidentské volbě.

8.1.2 Jednotka analýzy

Kódovací jednotkou analýzy bude jeden novinářský příspěvek, tj. jeden zpravodajský nebo publicistický text. Tyto příspěvky mají vždy své vlastní specifické URL, není tedy problém je od sebe navzájem odlišit. Příspěvky, které se věnují prezidentské volbě, budou analyzovány detailněji.

V případě, kdy bude zkoumáno hodnocení obou kandidátů, bude kódovací jednotkou jeden odstavec – graficky oddělená část textu. To proto, že v mnoha případech může nastat

⁴⁷ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 107-110. ISBN 978-80-7367-683-4.

situace, kdy článek bude obsahovat jak kladné, tak i záporné hodnocení kandidáta. Zároveň budou výsledky detailnější a lépe vynikne případná nevyváženost, nebo dokonce zaujatost vůči jednomu z kandidátů.

Vyčleněny pro tuto detailnější analýzu budou všechny články, které se přímo týkají prezidentské volby. To znamená, že jejich hlavním tématem je jeden z kandidátů nebo událost, ve které jeden z kandidátů figuroval jako hlavní aktér.

8.1.3 Proměnné a jejich kategorie

U každého analyzovaného článku budou do záznamového archu zanášeny hodnoty k různým proměnným. Půjde v první řadě o takzvané identifikační proměnné, které odkazují k publikovaným článkům a umožňují je zpětně dohledat. Tyto proměnné budou označovat **datum publikování článku a web na kterém se objevil**.

Dále bude vyhodnoceno **hlavní téma textu**. Na základě titulku a perexu bude rozlišeno, jestli je hlavním tématem textu prezidentská volba nebo téma jiné.

Další proměnná se bude týkat samotného obsahu textů. Do této proměnné bude zaznamenáván výskyt jednotlivých témat a jejich hodnocení v daném textu. Každému tématu bude přidělena číselná hodnota, která bude přiřazena ke konkrétní kódovací jednotce v případě, že se v ní dané téma objeví.

Konkrétně budou sledována tato témata: **Rusko, USA, Evropská unie, mainstreamová média a uprchlíci z Blízkého východu**. Tyto jednotlivé kategorie pak mohou nabývat kladnou (+), zápornou (-) či neutrální (0) hodnotu, podle toho, zda text pojednává o tématu pozitivně, kriticky nebo nezaujatě a neutrálně. Způsob vyhodnocování těchto kategorií bude popsán níže.

Téma Rusko bude přiřazeno ke všem textům, které se věnují Ruské federaci. Takový text se může týkat ruské zahraniční politiky, společnosti nebo významných volených zástupců Ruska. Podobně bude vyhodnocováno také téma Spojené státy, pod které spadají všechny zmínky o USA a Severoatlantické alianci.

Do tematické kategorie Evropská unie budou zařazeny všechny texty, které se týkají EU

nebo jejích institucí. Do tématu uprchlíci spadají všechny texty, které se nějakým způsobem dotýkají problematiky migrační krize, případně konkrétních osudů uprchlíků. Téma mainstreamová média zase reprezentuje všechny zmínky o zpravodajství a publicistice českých či zahraničních mainstreamových médií. Tato kategorie se tudíž netýká jiných mediálních obsahů, jako jsou třeba zábavné pořady.

Konspirační teorie v textu budou určovány na základě teoretického východiska stanoveného v první části práce. Za konspirační teorie bude označeno tvrzení o existenci spiknutí, pro které neexistují důkazy. Takové spiknutí může být různého rozsahu – od paktu dvou politicky činných osob, až po plány mezinárodních organizací nebo nadnárodních firem. Za konspirační teorie bude označeno i naznačování, že k takovému spiknutí mohlo dojít.

U textů, které se nějakým způsobem dotýkají prezidentské volby, bude rovněž zaznamenáván počet pozitivních, negativních a neutrálních zmínek o jednotlivých kandidátech, především o Miloši Zemanovi a Jiřím Drahošovi.

8.1.4 Vyhodnocování kategorií

Důležitou součástí kódování bude vyhodnocení toho, jakým způsobem se jednotlivé texty ke sledovaným tématům staví, případně v jakém kontextu o nich referují. Toto hodnocení bude probíhat podle následujících pravidel.

V případě prezidentských kandidátů bude jako negativní hodnocení označen jakýkoliv odstavec, který bude o dané osobě pojednávat v negativním kontextu (tzn. že bude uveden v kontextu, který je obecně považován za nežádoucí, nebo v kontextu něčeho, co je za negativní v tom samém článku označeno). Může tak jít například o korupci nebo o vztah kandidáta k přijímání uprchlíků. V druhém případě může být zmínka chápána i jako neutrální či pozitivní, záleží tedy na tom, jak tuto skutečnost hodnotí samotný text.

Dále budou za negativní hodnocení označeny takové zmínky, které přiřazují kandidátovi nějakou vlastnost považovanou za negativní a dále samozřejmě všechny zmínky, které mají

dehonestující vyznění. Autorem těchto hodnocení pak může být jak autor textu, tak i někdo jiný, kdo je v textu citován. Pokud ovšem pozitivní hodnocení bude citátem někoho, kdo je v textu hodnocen negativně nebo je jeho výpověď znevěrohodněna, bude tato zmínka vyhodnocena jako negativní. Jako negativní bude vyhodnoceno i zesměšňování či ironie.

Neutrálně budou vnímány všechny odstavce, které se zmiňují o jednom z kandidátů, ale nijak ho nehodnotí. Zároveň musí být neutrální i kontext, pokud se jedná o zpravodajský text.

Pozitivně pak budou chápány všechny odstavce, které ukazují kandidáta v pozitivním světle nebo pozitivně hodnotí jeho činy či osobu. Pozitivně bude vyhodnoceno i přímá podpora, kdy autor doporučuje volbu daného kandidáta.

Podobným způsobem budou vyhodnocovány i další proměnné, především hodnocení Spojených států, Evropské unie a Ruska v textech. Tyto proměnné budou vyhodnocovány na základě toho, jaké vlastnosti text těmto státům (respektive organizaci) přisuzuje a do kontextu s jakými konkrétními událostmi je dává. Budou rovněž posuzovány snahy o relativizaci zásluh a neúspěchů nebo naopak zdůrazňování či zveličování úspěchů. Příkladem může být například věta „*V současné době je Islámský stát poražen, přičemž Rusko na tom mělo rozhodující podíl*“, což je typická ukázka pozitivního hodnocení Ruska. „*Státy NATO se aktivně snažily pomocí síly zlikvidovat režimy a státy, které se nechtěly podřídit jejím zájmům bez ohledy na ztráty na životech*“, je naopak ukázka negativního hodnocení.

Dále pak hodnocení tradičních médií, kde bude posuzováno hlavně to, jestli se texty snaží zpochybňovat jejich věrohodnost. Stejně tak bude sledováno i hodnocení uprchlíků, kde bude rozhodující hlavně to, jestli jsou líčeni jako hrozba nebo v kontextu, který může vzbuzovat soucit.

9 Charakteristika zkoumaných webů

Z přibližně 40 serverů šířících dezinformace jsem vybral pro analýzu v praktické části práce čtyři. Do zkoumaného vzorku jsem se snažil zahrnout typově odlišné weby, které nejlépe reprezentují komunitu v co největší šíři.

9.1 Aeronet.cz

Jedním z nejvlivnějších portálů, který naplňuje znaky dezinformačních webů tak, jak byly stanoveny výše, a který se bez výjimky objevuje na všech seznamech dezinformátorů, je web Aeronet.cz. Jako u většiny webů tohoto typu lze z oficiálních zdrojů získat jen velmi málo informací. Na samotné stránce není uveden majitel a u velké většiny publikovaných textů není uvedeno ani pravé jméno autora.

Nejzastoupenější jsou na webu texty dvou autorů – šéfredaktora ukrývajícího se pod přezdívkou Vedoucí kolotoče a autorky s přezdívkou Pozorovatelka. Mnoho informací o webu se nepodařilo zjistit ani investigativním novinářům, kteří se o web zajímali. Jeho autoři odmítali žádosti o rozhovor a podle všeho přejí zůstat v anonymitě. Doména je zaregistrovaná na firmu Domains By Proxy, LLC, která svým klientům zajišťuje anonymitu při jejím spravování.

Na webu se nevyskytuje reklama a web je podle informací uvedených autory financován z darů podporovatelů. Na webu se nachází číslo účtu, na který mohou dárci přispět a výzva pro čtenáře. „Vaše finanční příspěvky jdou každý měsíc na úhradu provozu našeho serveru v datacentru v Holandsku, datových přenosů a nákladů nezbytných na uchování administrativního sídla firmy a právní subjektivity naší americké společnosti, která provozuje tento portál pod ochranou 1. dodatku Ústavy USA. (...) Vaše finanční příspěvky tak navíc pokrývají i náklady na naše sídlo v New Yorku, energie, telefon, fax a pojištění. Honoráře autorům článků nevyplácíme a mzdy si neplatíme, protože jsme dobrovolnický a nevýdělečný server.“⁴⁸

Že by web skutečně mohl být financován z příspěvků drobných dárců potvrzují i zjištění investigativního novináře Ondřeje Kundry. Na účtech Aeronetu se podle jeho informací nacházely pouze nepříliš vysoké částky, které přicházely od mnoha různých adresátů. Ani to ale nemusí nutně vylučovat napojení na Rusko, neboť tento způsob prý může jen zastírat skutečný zdroj financování. Žádný důkaz o tom ale neexistuje.⁴⁹

⁴⁸ Donate. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/donate/>

⁴⁹ KUNDRA, Ondřej. KDO TU PÍŠE PRO PUTINA: Po stopách tajemných majitelů proruských médií. *Respekt* [online]. 2016(18) [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/18/kdo-tu-pise-pro-putina>

Web Aeronet.cz je ve své nynější podobě aktivní od února 2014, kdy se na Krymu začali objevovat ruští vojáci. Doména byla zaregistrována již mnohem dříve v roce 2001. Web nejdříve fungoval jako portál o amatérském létání, později se změnil v uzavřenou komunitu počítačových expertů. Správce webu vystupující pod jménem Dylan D'Angelo se později právě v souvislosti s událostmi, ke kterým došlo na Krymu, rozhodl zásadně změnit charakter webu a zpřístupnit ho veřejnosti. Nyní již s novým obsahem. V té době se zde začaly také objevovat první výrazně proruské články.⁵⁰

Do většího povědomí českých médií se pak dostal v souvislosti s textem publikovaným na konci roku 2014, ve kterém autor tvrdil, že protesty proti prezidentovi Miloši Zemanovi na Albertově organizovala a platila americká ambasáda. Tuto informaci kromě řady dalších konspiračních webů sdílel například i jihomoravský hejtman Michal Hašek.⁵¹ Informace se objevila i na webu TN.cz, který patří nejsledovanější české televizi Nova.⁵² V roce 2014 označila Bezpečnostní informační služba portál Aeronet.cz za „nástroj pro šíření nebezpečné ruské propagandy“.⁵³

Podle analýzy think tanku Evropské hodnoty publikoval portál v roce 2017 přibližně jeden článek za den⁵⁴ a v podobné kvantitě se články objevovaly i v období, které sledovala tato práce. Tyto údaje server řadí z hlediska kvantity publikovaných textů mezi jeden z nejméně aktivních. Je to způsobeno pravděpodobně malou velikostí „redakce“ tohoto portálu. Podrtivou většinou textů je totiž podepsán buďto sám šéfredaktor VK nebo redaktorka s přezdívkou Pozorovatelka. Na druhou stranu se ale zde publikované texty vyznačují nadstandartní délkou. Velmi značný je i počet interakcí s články na sociální síti Facebook. Od 19. června 2016 do 19. června 2017 zaznamenala analýza serveru Aktuálně.cz celkem

⁵⁰ KUNDRA, Ondřej. KDO TU PÍŠE PRO PUTINA: Po stopách tajemných majitelů proruských médií. *Respekt* [online]. 2016(18) [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/18/kdo-tu-pise-pro-putina>

⁵¹ JANDA, Jakub a Veronika VÍCHOVÁ. Hašek se stává pomocníkem dezinformační kampaně. *Respekt* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/hasek-se-stava-pomocnikem-dezinformacni-kampane>

⁵² Kde se vzaly ČERVENÉ KARTY pro Zemana? ČTYŘI TEORIE. *TN.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/kde-se-vzala-cervena-karta-pro-zemana-z-ambasady-usa.html>

⁵³ BIS varuje před ruskou propagandou. Komunistický poslanec Ondráček ji šíří, přitom ale kontroluje BIS *Hlídací pes* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/bis-varuje-pred-ruskou-propagandou-komunisticky-poslanec-ondracek-ji-siri-pritom-ale-kontroluje-bis/>

⁵⁴ Report o stavu české dezinformační scény v období červen-srpen 2017. *Evropské hodnoty* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/vyzkum/kdonasdezinformuje/>

219449 interakcí. V počtu interakcí na článek se dokonce mezi 37 sledovanými servery umístil na 1. místě. U každého článku bylo v průměru zaznamenáno 2335 interakcí na Facebooku.⁵⁵

9.2 AC24.cz

Portál AC24.cz patří rovněž mezi jeden z nejnavštěvovanějších dezinformačních webů a je zároveň i jedním z nejvíce komerčně úspěšných. Podle již zmíněného odhadu Nadace Open Society Fund si může měsíčně díky příjmům z reklamy vydělat až 98 tisíc korun. Podle dat o návštěvnosti z NetMonitor navštívil například za srpen 2017 web 238 424 reálných uživatelů a počet zobrazení za tento měsíc byl 1 688 197. Podle vlastníka domény Ondřeje Geršla je web financován vedle příjmů z reklamy i pomocí darů.

Geršl zaregistroval doménu v roce 2011, protože byl prý rozhořčen z údajných mediálních lží kolem útoku z 11. září. Podle analýzy počtu interakcí na Facebooku se řadí na třetí místo. Úspěšnější je na této sociální síti už jenom server Eurozpravy.cz a Parlamentnilisty.cz.⁵⁶

9.3 NWO.org

Dalším z analyzovaných webů je New World Order Opposition, který je typický svou velmi konspirační rétorikou. Cílem webu je prý „nedopustit dokončení absolutní nadvlády světa několika jedincům“, konkrétně se má jednat o například Bildeberg Group, Mezinárodní měnový fond, NATO, OSN, CIA, Illumináty nebo Svobodné Zednáře.

Tyto skupiny a organizace se prý pokouší vytvořit nový světový řád, který má v plánu „*v budoucnu udělat z lidí roboty/otroky, očiipované bezduché stroje, které bez otázek budou sloužit svým pánům. Pánům, kteří budou díky vyspělé a již nyní utajené technologii žít téměř věčně a již nikdy neumožní svobodnou civilizaci.*“⁵⁷

NWOO se podle slov autorů nechce angažovat pouze mediálně. Chce prý rovněž usilovat o

⁵⁵ POLJANOV, Nikita, Lukáš PRCHAL a Jakub ZELENKA. Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží. *Aktuálně* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

⁵⁶ POLJANOV, Nikita, Lukáš PRCHAL a Jakub ZELENKA. Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

⁵⁷ O nás. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/o-nas/>

vytvoření „sítě vzájemné ekonomické podpory“ a „sítě reformátorů společenského systému“, v praxi má jít pravděpodobně o paralelní ekonomický a politický systém.⁵⁸

Stejně jako v případě celé řady dalších webů tohoto typu se i zde začaly po vypuknutí konfliktu na Ukrajině objevovat ryze proruské interpretace těchto událostí.

Jako kontaktní osoba je zde uveden Jan Korál, který je podepsán i pod řadou textů, která se zde objevují. Podle jeho slov web přebírá proruskou interpretaci událostí, aby tak vyvážil „propagandu západních mainstreamových médií“⁵⁹. Na webu jsou publikovány i texty Ladislava Kašuky, bývalého člena KSČM. Ten se mediálně zviditelnil, když vyšlo najevo, že jeho proruské aktivity (organizování demonstrací, zakládání stránek na internetu) byly financovány z Ruska.⁶⁰

Na portálu se nachází výzva k finanční podpoře. Peníze od dárců mají být zároveň i hlavní zdroj financí. Kromě toho se zde nachází i několik málo reklamních bannerů a nefunkční odkaz na e-shop, na kterém byly k dostání trička například s potiskem „11/9 was a inside job“ nebo podobiznou ruského prezidenta Vladimira Putina.

Podle počítadla návštěvnosti TOPlist, který je umístěn na portálu, web zaznamenal do dubna 2018 téměř 19 milionů návštěv. S průměrem 55 interakcí na Facebooku na článek se ale řadí mezi ty, jejichž články mají na sociální síti menší dosah.

9.4 Megazine.cz

Megazine.cz patří do kategorie méně známých dezinformačních webů. Je specifický především tím, že se otevřeně přiznává k tomu, že jeho hlavní motivací je finanční zisk. Jen malá část publikovaných textů pochází od autorů webu, většinu textů Megazine přebírá se svolením autorů z jiných webů. Vzhledem k tomu, že se nejedná o příliš známý portál, nejsou o něm k dispozici prakticky žádné informace.

⁵⁸ O nás. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/o-nas/>

⁵⁹ Prokremelský web: Náš pohled na svět tu chyběl. *Neovlivní* [online]. 2015 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/web-nwoo-cz-lidem-tu-chybel-rusky-pohled-na-svet/>

⁶⁰ SOUKUP, Ondřej. Hackeři odhalili "otce" proruských akcí v Česku. Na organizaci demonstrací ve střední Evropě dostal 100 tisíc eur. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65655150-hackeri-odhalili-otce-proruskych-akci-v-cesku>

10 Vyhodnocení a interpretace výsledků

Mou základní hypotézou byl fakt, že dezinformační weby v období před 2. kolem prezidentské volby podpoří Miloše Zemana, a to vzhledem k jeho předchozímu působení v úřadu, které se mimo mnoha jiných charakteristik vyznačovala orientací zahraniční politiky na východ. Tato hypotéza se beze zbytku potvrdila. U jednotlivých webů se lišila pouze intenzita, s jakou Miloše Zemana podporovaly, respektive intenzita, s jakou útočily na jeho protikandidáta Jiřího Drahoše.

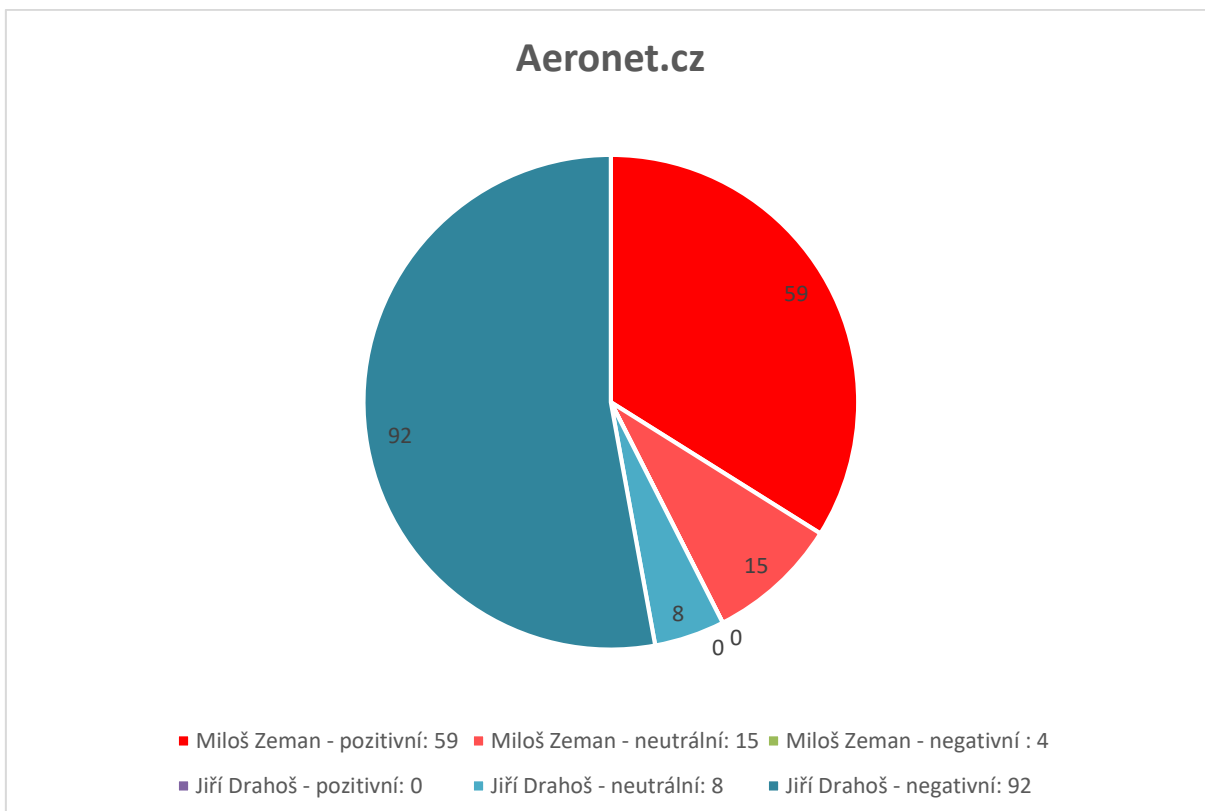
U všech zkoumaných webů se ve sledovaném období objevil v domácí rubrice přibližně stejný počet textů, který se pohyboval kolem 20. U všech dramaticky převažovalo pozitivní hodnocení osoby a činů Miloše Zemana, a naopak negativní hodnocení Jiřího Drahoše.

10.1 Aeronet.cz

Na webu Aeronet.cz bylo analyzováno celkem 19 textů, u 11 z nich byly hlavním tématem prezidentské volby, u 8 z nich bylo hlavní téma jiné. Zmínky o obou kandidátech se ale vyskytovaly i u některých textů, u nichž volba nebyla hlavním tématem.

Texty, které zde byly ve sledovaném období zveřejněny se vyznačují nadprůměrnou délkou. V porovnání s ostatními weby jsou někdy až čtyřnásobně delší. Z toho vyplývá i fakt, že se zde objevilo zdaleka nejvíce zmínek o obou kandidátech, dohromady celkem 174.

Rovněž zde byla nejvíce viditelná snaha podpořit Miloše Zemana a znevěrohodnit Jiřího Drahoše, který byl v mnoha textech až démonizován. Tento nevyvážený a manipulativní přístup, který je velmi zjevný už z titulků publikovaných textů, se projevil i v kvantitativní rovině. Z celkem 100 zmínek o Jiřím Drahošovi bylo 92 negativních, zbytek byl neutrální. Naopak ze 74 zmínek o Miloši Zemanovi bylo 59 pozitivních a zbytek neutrální.

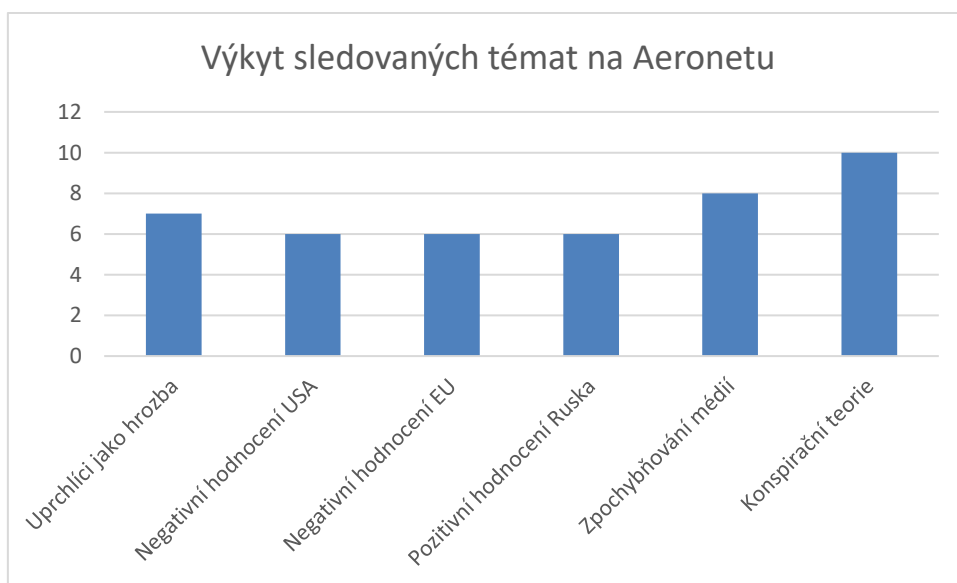
V žádném ze sledovaných textů se tak neobjevilo pozitivní hodnocení Jiřího Drahoše nebo naopak negativní hodnocení Miloše Zemana. Za pozornost stojí i fakt, že autoři věnovali více prostoru útokům na Jiřího Drahoše než na podporu Miloše Zemana. Více než devět desetin odstavců, ve kterých se Drahoš objevil, pro něj mělo negativní vyznění. Autoři na webu Aeronet tak jen velmi zřídka nechali čtenáře utvořit si názor bez toho, aniž by ho naváděli, jakým způsobem má jeho osobu hodnotit.

Drahoš je v textech označován jako „zlý a úskočný člověk“ nebo jako „vyložený hulvát“. Často se ho Aeronet snaží zdiskreditovat tím, že ho dává do souvislosti s bývalým předsedou TOP 09 Miroslavem Kalouskem, který je zde vykreslován jako nezpochybnitelné zlo. To vede často až ke groteskním interpretacím. Jako skandální je tu například vykreslen i fakt, že se Drahoš ocitl s Kalouskem na jedné fotografii, na které si společně přitukávají na zdraví.

Velmi často je také Drahoš prezentován jako něčí loutka, člověk bez názoru a jako někdo, kdo do České republiky přivede uprchlíky z Blízkého východu. „*My jsme nikoho nezvali, tak nám nenuťte kvóty! Německá kancléřka Merkelová tohle už z Prahy nechce slyšet, bude tudíž preferovat Jiřího Drahoše jako prezidenta. Její plán mohou zhatit jen čeští voliči za 5 dní!*“ stojí například v jednom z titulků.

Na webu Aeronet se autoři ostatně ani nepokouší předstírat nezaujatost, vyváženost nebo objektivitu. To lze dobře ilustrovat jedním z mnoha výzev čtenářům, které se na Aeronetu objevily: „*Jděte k volbám a zachraňte svoji zemi. Zachraňme sami sebe! Podpořte Miloše Zemana!*“ nebo rovněž textem, ve kterém oznamuje vítězství Miloše Zemana v prezidentských volbách: „*Dnešek je dnem oslav, radosti, naděje pro budoucnost. Přiveďte své malé děti k televizní obrazovce a ukažte jim, co dokáže obyčejný lid proti neziskovkám, Pražské kavárně a havlérce, proti zfašizovaným mainstreamovým a veřejnoprávním médiím! Ať si zapamatují dnešní den. Když se spojí vůle lidu a vlastenců, národ je neporazitelný!*“⁶¹

Ve spojení s volbami jsou na tomto portálu také v největší míře zmiňována i všechna sledovaná témata, tj. vykreslování uprchlíku jako hrozby, znevažování pravdivosti a objektivitu tradičních médií, negativní vykreslování Evropské unie a další. Viz graf.

10.2 AC24.cz

I web AC24.cz stranil v předvolebním boji Miloši Zemanovi, i když podstatně méně nápadně

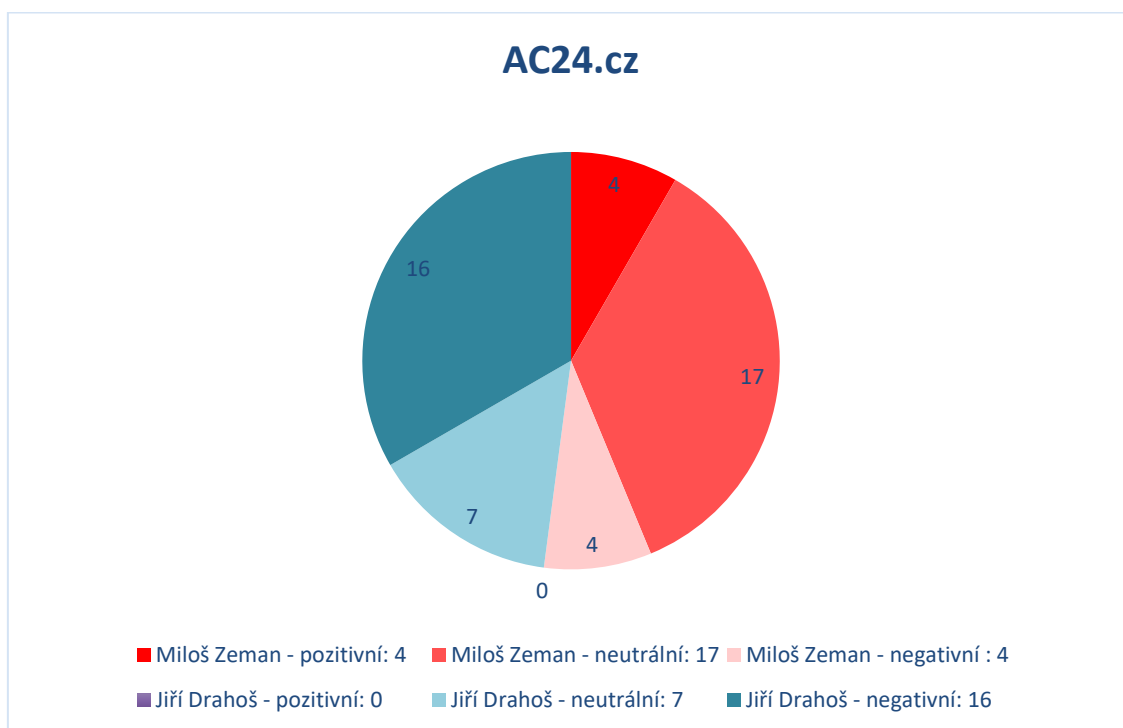
⁶¹ Dokázali jsme to! Miloš Zeman vyhrál volby, pomohla mu aktivizace nevoličů a mohutná podpora obyčejných lidí a také české zpravodajské alternativy! Pane prezidente, gratulujeme Vám! VideoZ domovaLed 27, 2018. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/dokazali-j sme-to-milos-zeman-vyhral-volby-pomohla-mu-aktivizace-nevolicu-a-mohutna-podpora-obycejnych-lidi-a-take-ceske-zpravodajske-alternativy-pane-prezidente-gratulujeme-vam/>

než Aeronet. Je to dáno především tím, že se zde na rozdíl od Aeronetu objevují i standardní zpravodajské texty, které události pouze objektivně popisují. Ve výsledcích se proto objevuje daleko větší podíl neutrálních zmínek o obou kandidátech.

Mezi těmito zpravodajskými texty a pár relativně střízlivými a vyváženými názorovými texty se tu ale objevují i klasické konspirační články, které jsou typické třeba právě pro Aeronet. Tyto texty vychýlily poměr zásadně ve prospěch Miloše Zemana.

Jedním z takových článků, který měl na výsledky zásadní vliv, je text, ve kterém autor naznačuje, že Římský klub, jehož členem byl Jiří Drahoš (byl jím rovněž i Miloš Zeman), plánuje cílenou likvidaci části světové populace, aby tak bojoval proti přelidnění.

Z celkových 19 analyzovaných textů se prezidentským volbám věnovalo 11 a o obou kandidátech dohromady se zde objevilo celkem 48 zmínek. Stejně jako v případě Aeronetu ani zde se nenacházel jediný odstavec, který by pozitivně hodnotil Jiřího Drahoše. Kvantitativní výsledky se v tomto případě jeví o trochu více vyrovnané. V názorových textech už se neobjevuje nekritická glorifikace Miloše Zemana jako v případě Aeronetu, jejich vyznění ale bez výjimky vždy hovoří v jeho prospěch.

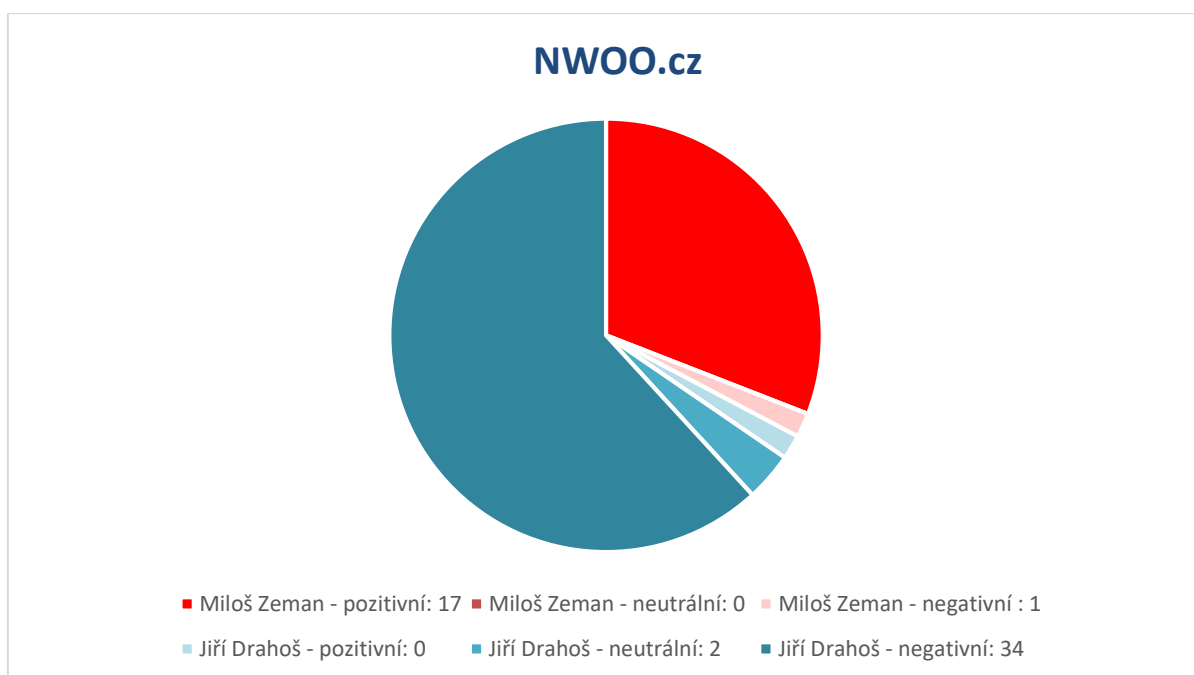

V podstatně menší míře se zde vyskytují i další sledované jevy, například v 19 textech se nacházely „pouze“ 2 konspirační teorie. To ale zároveň činí AC24 podstatně nebezpečnější,

neboť si alespoň částečně zachovává image seriózního média, a tyto teorie se tak stávají uvěřitelnější i pro masového konzumenta.

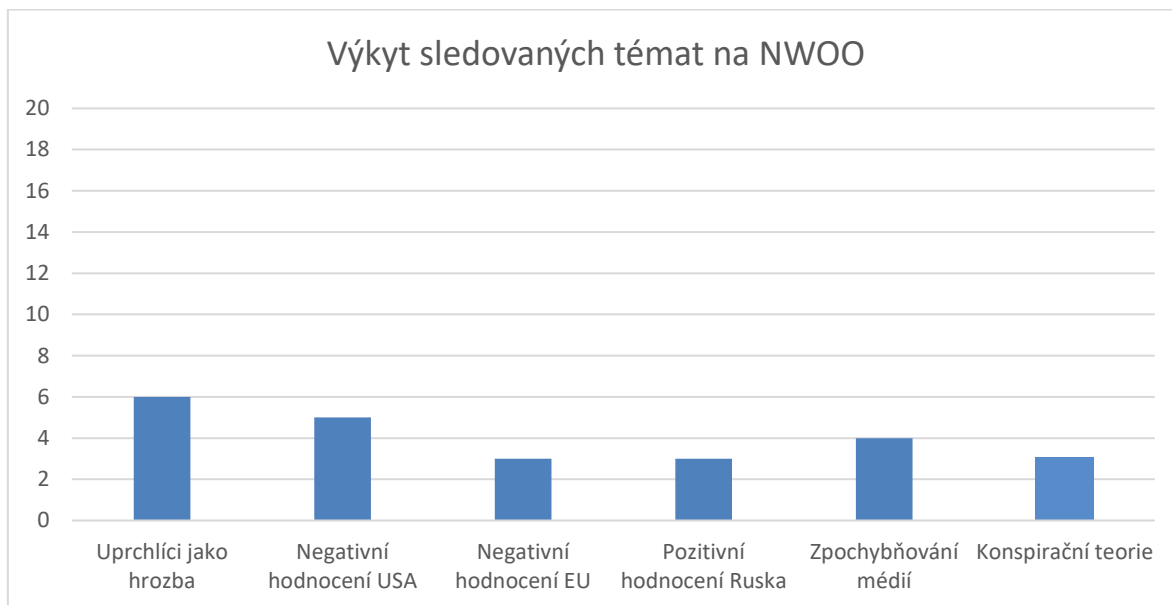
10.3 NWO.org

Proti Jiřímu Drahošovi jsou silně zaujaté i texty, které vyšly na webu NWO. Z 37 případů, kdy byl Drahoš zmíněn, je 34 odstavců negativních a pouze jeden pozitivní. Stejně jako v případě Aeronetu se o něm i tady psalo negativně především v kontextu s migrací a byl líčen jako loutka cizích zájmů, řečeno citací z článku „zástupce cizopasně armády“. I v textech na NWO je tak vykreslen jako jediný myslitelný kandidát na prezidenta Miloš Zeman.

Stejně jako Aeronet i NWO v podstatně části textů zmiňuje Rusko a USA, a to i navzdory tomu, že zkoumány byly pouze texty *domácí* rubriky. Celkem v 7 textech jsou zmíněny Spojené státy nebo NATO a ve čtyřech Rusko. Podle očekávání jsou USA hodnoceny převážně negativně (v pěti případech), Rusko naopak pozitivně (ve třech případech). Časté jsou i zde konspirační teorie a očeřování Evropské unie, která podle jednoho z autorů

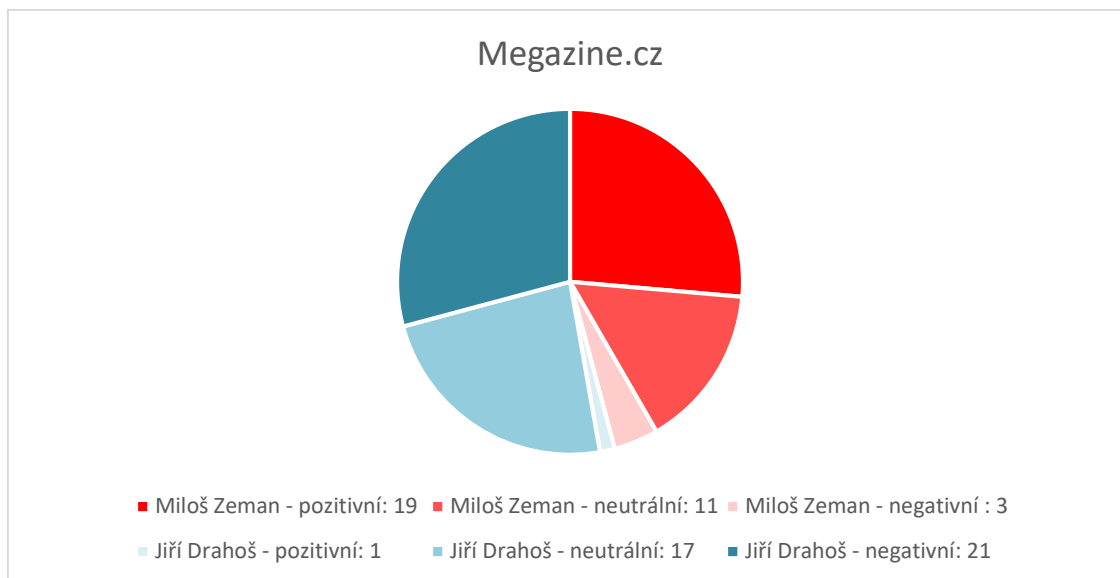
publikujícího na NWO například organizuje „likvidačně-genocidní invazi“⁶² muslimů do Evropy.

10.4 Megazine.cz

Na portálu Megazine.cz bylo ve sledovaném období vydáno v rubrice domácí 18 textů, 14 z nich se věnovalo prezidentským volbám. Drtivá většina zkoumaných textů, které se týkaly volby, se stejně jako v případě ostatních zkoumaných webů objevila až před druhým kolem. A i zde v drtivé většině informovaly ve prospěch Miloše Zemana.

⁶² PŘICHYSTAL, Aleš. Voliči Jiřího Drahoše, činím tě zodpovědným!. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/21/volici-jiriho-drahose-cinim-te-zodpovednym/>

Stejně jako v případě AC24 i zde se objevují texty, které mají charakter zpravodajství, ale jedná se o pouze o malou část. Převažují texty s titulky jako „*Globalisté, neomarxisté, vítáči, pravdoláskaři a eurofilové. Mrkněte, kdo všechno vyjádřil podporu Drahošovi nebo Podpořte našeho prezidenta Miloše Zemana.*“⁶³ Výsledek kvantitativní analýzy, tak není překvapivý.

10.5 Konspirační teorie

Z celkového počtu 75 analyzovaných textů se konspirační teorie v nějaké podobě vyskytovaly v 16 z nich. Z části se jednalo o konspirační teorie, které vznikly konkrétně pro účely těchto voleb. Jednalo se převážně o nepodložené domněnky o tajném paktu dvou politiků nebo o tajných plánech na přesun uprchlíků. Šlo například o tvrzení, že takový pakt existuje mezi Jiřím Drahošem a Miroslavem Kalouskem: „*Miroslav Kalousek je chystaným premiérem v případě zvolení Jiřího Drahoše. Veškerou moc v zemi v takovém případě uchopí TOP09, Pražská havlérka, Kroměřížská výzva a Evropské hodnoty s napojením na americké*

⁶³ Globalisté, neomarxisté, vítáči, pravdoláskaři a eurofilové. Mrkněte, kdo všechno vyjádřil podporu Drahošovi. *Megazine* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://megazine.cz/2018/01/globaliste-neomarxiste-vitaci-pravdolaskari-a-eurofilove-mrknete-kdo-vsechno-vyjadril-podporu-drahosovi/>

*zájmy, které sledují likvidaci ekonomických vazeb českých podniků s východními trhy!*⁶⁴ píše Aeronet.

Nežřídko se zde ale objevovaly i stálí konspirační teorii, jako je americký miliardář maďarského původu Georgo Soros nebo globální think tank Římský klub. Na serveru Megazine se objevil například text, který údajně odhalil propojení mezi Sorosem a českým podnikatelem Zdeňkem Bakalou. Jiný text zase vinní Římský klub z úmyslu zabít lidi, aby se tak omezila světová populace.

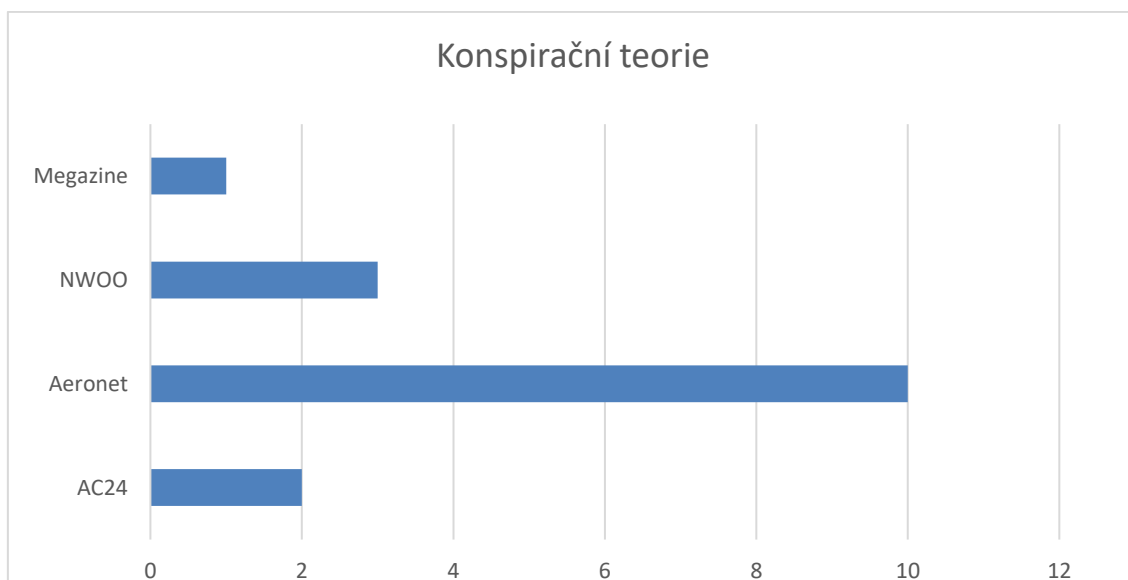
Obzvláště početné jsou pak konspirační teorie spojené s migrační krizí. Z té je v těchto teoriích často viněna Evropská unie. „Už několikrát jsem opakoval, že členství v Evropské unii v dnešní době není ekonomickým nástrojem, ale procesem islamizace evropského životního prostoru,⁶⁵“ píše například na webu Aeronet šéfredaktor s přezdívkou Vedoucí kolotoče. Obzvláště nápaditou je pak teorie, že se Pavel Fischer chystal před volbami provést revoluci za použití tzv. „ceremoniální magie“.⁶⁶

Konspirační teorie jsou ale na všech těchto webech jen zřídka kdy nějak detailně vysvětlovány nebo popisovány. Jde zpravidla spíše o stručné zmínky, které jakoby předpokládají, že jde o dobře známá fakta, která už by každý měl znát a není potřeba je nějak dokazovat nebo vysvětlovat. Nejvíce s konspiračními teoriemi pracují články na webu Aeronet, kde se objevovaly u více než poloviny analyzovaných textů.

⁶⁴ Odhalení natvrdo: Kdo volí Jiřího Drahoše, volí ve skutečnosti Miroslava Kalouska budoucím premiérem, volí Karla Schwarzenberga jako mentálního guru, volí celou TOP09 včetně Kroměřížské výzvy a jako třešničku k tomu volíte Drahošovy poradce z Evropských hodnot, Petra Koláře a Jakuba Jandu! Známe podrobnosti!. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/odhaleni-natvrdo-kdo-voli-jirihodrahoše-voli-ve-skutecnosti-miroslava-kalouska-budoucim-premierem-voli-karla-schwarzenberga-jako-mentalního-guru-voli-celou-top09-včetně-kromerizské-vyzvy/>

⁶⁵ Evropská komise podala žalobu na Česko, že nepřijímá migranty! Už nerozhodujeme o vlastní zemi, teď nám diktují cizinci, jakým tempem má probíhat islamizace České republiky! A hlavní pákou na Prahu jsou dotace! A jakou záhadu skrývá vyšetřovací zpráva OLAF k Čapímu hnízdu?. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: „Už několikrát jsem opakoval, že členství v Evropské unii v dnešní době není ekonomickým nástrojem, ale procesem islamizace evropského životního prostoru,“

⁶⁶ MALÝ, Jiří. Hrozí ČR barevná revoluce?. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/20/hrozi-cr-barevna-revoluce/>

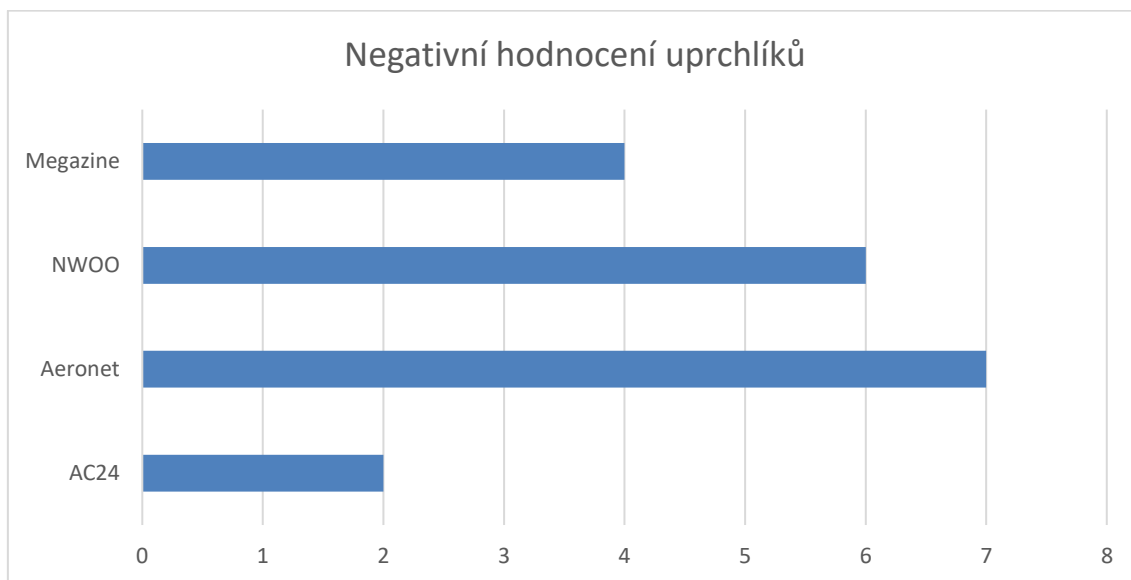
10.6 Uprchlíci

Kromě představy o budoucí hlavě státu se všechny zkoumané portály bez výjimky shodují i na pohledu na uprchlíky z Blízkého východu a muslimskou imigraci do Česka. Tu líčí jako hrozbu, která bude mít za následek dramatický nárůst kriminality a potlačení práv místního obyvatelstva. Stejně jako v případě konspiračních teorií jsou tyto myšlenky také často zmíněny způsobem, jako by šlo známý a nevyvratitelný fakt, který není třeba dokazovat. „*My zásadně nechceme, aby naše ženy a přítelkyně byly otrokyněmi, děti se učily uřezávat hlavy lidem, kvůli politicko-náboženské pomatenosti a nenávisti, aby veškerá populace byla označována za káfiry se všemi plynoucími z toho důsledky,*“⁶⁷ píše autor publikující na portálu NWO.

Stojí nepochybně za zmínku, že ze 75 textů se toto téma objevilo více než ve čtvrtině, konkrétně ve 21 článcích. Je tedy zřejmé, že pro autory těchto webů šlo v kontextu prezidentských voleb o velmi zásadní téma. Vzhledem k náchylnosti k Miloši Zemanovi není překvapením, že velká většina zmínek o uprchlících byla laděna negativně, a to v devatenácti případech.

⁶⁷ Občané domobranci. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/24/obcane-domobranci/>

Překvapivou výjimkou je jeden text publikovaný na webu Megazine. Ten cituje dlouhý příspěvek, který na sociálních sítích sdílel herec a hudebník Ondřej Brzobohatý a ve kterém se snaží uklidňovat paniku kolem migrační vlny. Vyznění kazí jen lehce manipulativní titulek, podle kterého „Brzobohatý poučuje Čechy“.⁶⁸

10.7 Tradiční média

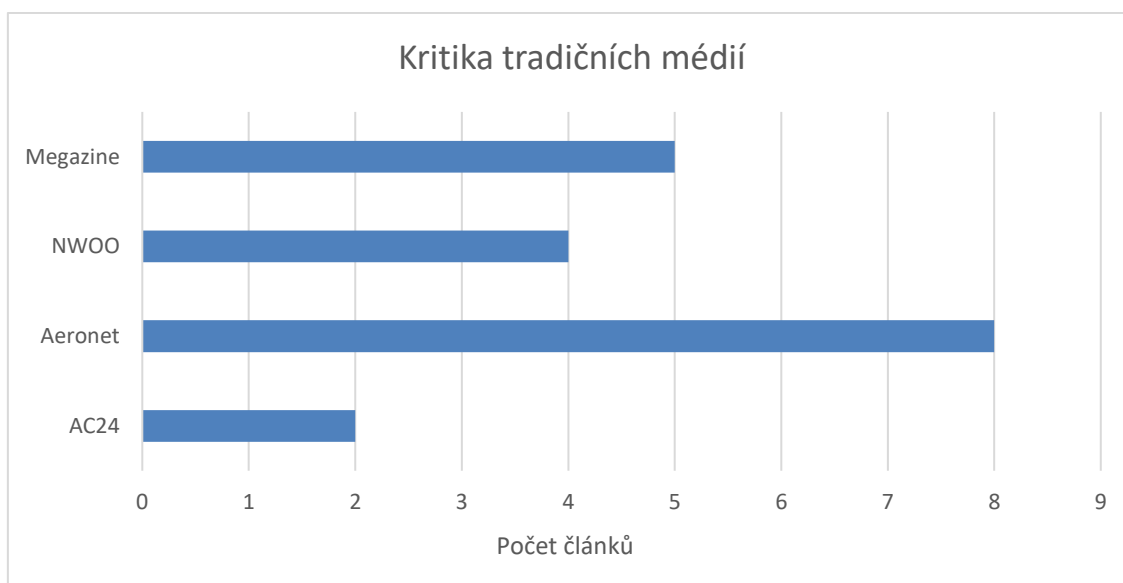
Podle očekávání byly v textech také napadána a očerňována tradiční média a jejich kredibilita. Tato kritika se týkala jmenovitě především České televize, častěji ale byla kritika adresována obecně na „mainstreamová média“.

Různými formulacemi bylo zpravodajství a publicistika těchto médií označováno jako propaganda. Píše se tu například o „*ideo masáži médií hlavního proudu*“ nebo o tom, že „*zpravodajství mainstreamu nepřináší pravdivé informace, ale vytváří na základě politické zakázky pokřivenou realitu.*“ Dále jsou obviňována z toho, že neobjektivně a nepravdivě informují o prezidentu Miloši Zemanovi a škodí mu tak.

⁶⁸ Brzobohatý poučuje Čechy: Opravdu věříte, že uprchlíci chtějí znásilňovat vaše děti a nutit ženám burky? Zakázat islám je odporně nemorální. *Megazine* [online]. [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <http://megazine.cz/2018/01/brzobohaty-poucuje-cechy-opravdu-verite-ze-uprchlici-chteji-znasilnovat-vase-deti-a-nutit-zenam-burky-zakazat-islam-je-odporne-nemoralni/>

Zvláštní pozornost tomuto tématu (a především České televizi) věnuje web Aeronet, ten například v jednom textu tvrdil, že měl k dispozici seznam otázek pro chystaný televizní duel. Ty měly být vytvořeny tak, aby Miloše Zemana znemožnily. Nutno dodat, že otázky byly jiné, než tvrdí autor textu. „Režie ČT bude otázky kandidátům konzultovat online s poradním týmem, na Miloše Zemana je připraven kýbl “sraček”, sdělil naší redakci zdroj z Kavčích hor. Bude se řešit Mynář, vazby na Rusko a Čínu, dezinformace a Babiš. Drahoš se nebude řešit vůbec, ČT mu fandí!“⁶⁹ stojí v titulku.

Konkrétně weby zpochybňovaly kredibilitu a pravdivost tradičních médií v 19 zkoumaných textech, z toho 13 se týkalo přímo prezidentské volby. Kritika mainstreamových médií je tak prokazatelně podstatnou součástí agendy těchto webů. To je vcelku logické, když vezmeme v potaz fakt, že informace podávané mainstreamovými médii jsou často v rozporu s tím, co píší dezinformační weby.

10.8 Ruská federace a Spojené státy americké

Velké pozornosti se dostalo i dvěma velmocím – Rusku a Spojeným státům (respektive

⁶⁹ Fraška z Rudolfina jako poslední šance na likvidaci Miloše Zemana. Režie ČT bude otázky kandidátům konzultovat online s poradním týmem, na Miloše Zemana je připraven kýbl “sraček”, sdělil naší redakci zdroj z Kavčích hor. Bude se řešit Mynář, vazby na Rusko a Čínu, dezinformace a Babiš. Drahoš se nebude řešit vůbec, ČT mu fandí!. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/fraska-z-rudolfina-jako-posledni-sance-na-likvidaci-milose-zemana-rezie-ct-bude-otazky-kandidatum-konzultovat-online-s-poradnim-tymem-na-milose-zemana-je-pripraven-kybl-sracek/>

Severoatlantické alianci). I zde se potvrdil předpoklad zmíněný v teoretické části práce, a to sice, že dezinformační weby jsou výrazně proruské. Překvapivější je kvantita, s jakou se tato témata v textech vyskytovala, navzdory tomu, že byla analyzována pouze *domácí* rubrika.

Rusko bylo zmíněno ve 13 textech a Spojené státy v 16. V souvislosti s tímto tématem se objevovalo především hodnocení zahraničněpolitických kroků, významu a případně i společenského nastavení a hodnot obou zemí. V některých případech se objevovalo rovněž obviňování (včetně smyšlených obvinění) nebo naopak relativizace viny.

Vůči USA se tak objevují různá nepodložená obvinění, třeba z organizace protestů na Ukrajině, a jsou terčem kritiky za svou zahraniční politiku. Kritizována je ale třeba i americká společnost. „*A stejně jako v USA bude společnost rozdělena do jednotlivých skupin, které budou různě zadlužené, ale jinak se nebudou lišt v žádných ohledech,*“⁷⁰ píše Aeronet.

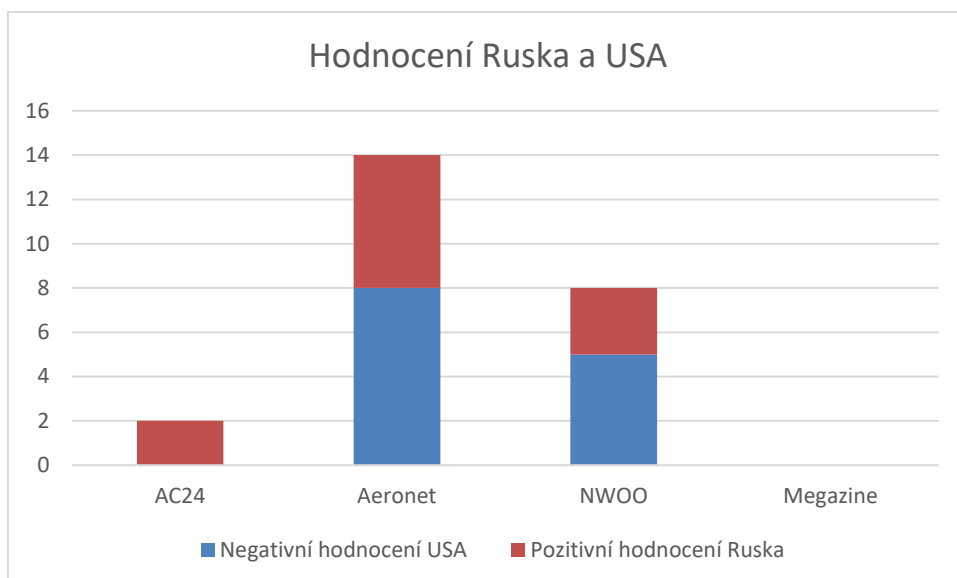
Zásluhy Ruska jsou naopak často zveličovány „*Růst Islámského státu zastavila až intervence Ruska*“⁷¹ a jsou mu přisuzovány pozitivní vlastnosti a motivace „*existence svobodného a silného ruského národa dává naději ostatním Slovanům, kteří jsou dle něj uvězněni v mocenských osidlech germánských elit.*“⁷²

Nutno ale dodat, že toto studenoválečné vnímání domácí politiky bylo ve sledovaných textech typické pouze pro Aeronet a NWO. Například na webu Magazine nebyly Spojené státy ani Rusko, zmíněny v žádném textu. Jinak tomu ale může být v zahraniční rubrice, která analyzována nebyla.

⁷⁰ Globalizace v Česku si vybírá další daň, nová generace mládeže už nechce pracovat rukama, je to prý podřadná a mizerně placená práce pro migranty! Objektivní procesy západní civilizace, ze kterých jde strach!. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-10].

⁷¹ KORÁL, Jan, Jiří VEBR a Michal KLUSÁČEK. *Doporučení k prezidentským volbám* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/25/doporuzeni-k-prezidentskym-volbam/>

⁷² RICHTROVÁ, Jiřina. Spisovatel Vyhlička v otevřeném dopise Putinovi: Ruský národ je poslední nadějí Slovanů na přežití. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/02/spisovatel-vyhlicka-v-otevrenem-dopise-putinovi-rusky-narod-je-posledni-nadeji-slovanu-na-preziti/>

10.9 Evropská unie

Vedle těchto dvou států byl sledován i výskyt tématu *Evropská unie*. I v tomto případě se projeví silné antipatie vůči Západu. V případě této organizace se objevovala například kritika kvůli omezování národní suverenity, především pak kvůli kvótám na přerozdělování uprchlíků. Nezřídka byla uprchlická krize vykreslována i jako tajný plán EU.

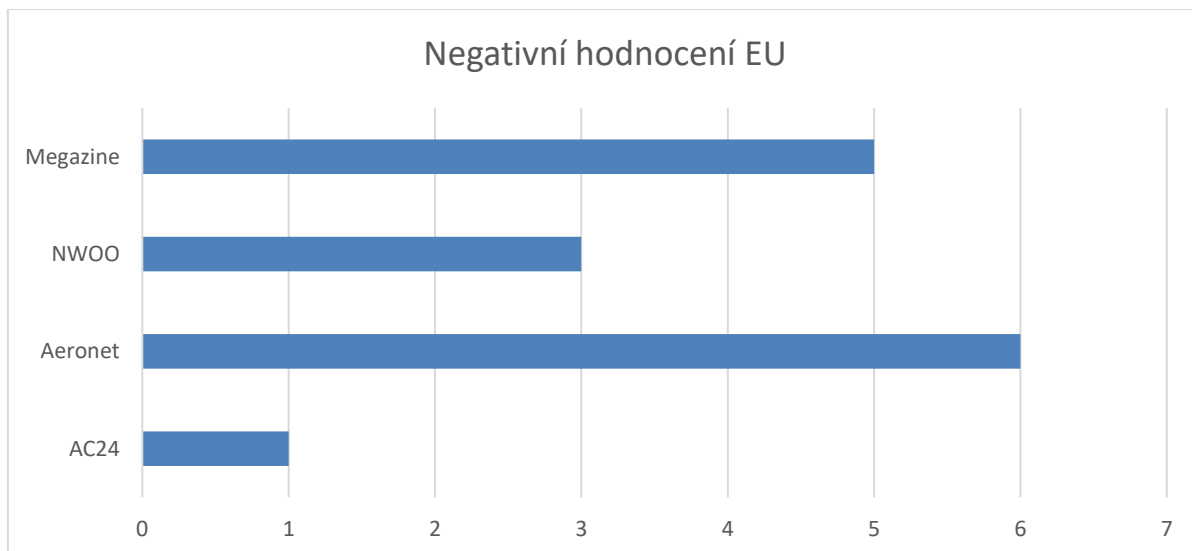
„Hlavním cílem integrace EU je multikulturalizace životního prostoru celé Evropy. Před válkou chtěl Berlín celou Evropu árízovat, dnes ji chce pro změnu islamizovat. Jsou to stejné procesy, jenom mají odlišné náboje. Pro budoucnost našich slovanských národů v tom ale není rozdíl. V obou případech nemají mít slovanské národy na území Evropy budoucnost. Proti tomu se musíme postavit!“⁷³

Evropská unie byla dávána do souvislosti především s uprchlíky a vstřícný postoj Jiřího Drahoše k EU (a pochopitelně rovněž vstřícný postoj k uprchlíkům), tak byl důležitým a často zmiňovaným argumentem proti jeho zvolení.

„Uvědomte si, že Jiří Drahoš – ač se nyní v rámci kampaně snaží stylizovat jinak – představuje maximální vstřícnost vůči politice EU, která se vyznačuje aktivní podporou

⁷³ Evropská komise podala žalobu na Česko, že nepřijímá migranty! Už nerozhodujeme o vlastní zemi, teď nám diktují cizinci, jakým tempem má probíhat islamizace České republiky! A hlavní pákou na Prahu jsou dotace! A jakou záhadu skrývá vyšetřovací zpráva OLAF k Čapímu hnízdu?. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/evropska-komise-podala-zalobu-na-cesko-ze-neprijima-migranty-uz-nerozhodujeme-o-vlastni-zemi-ved-nam-diktuji-cizinci-jakym-tempem-ma-probihat-islamizace-ceske-republiky-a-hlavni-pakou-na-prahu/>

*afričké a islámské ilegální migrace do Evropy, direktivním nasouváním migrantů do všech zemí EU (včetně těch, které to dosud odmítají) a zákazy a odebíráním zbraní pro občany, kteří tak ztratí možnost této likvidačně-genocidní invazi se bránit.*⁷⁴

⁷⁴ PŘICHYSTAL, Aleš. Voliči Jiřího Drahoše, činím tě zodpovědným!. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/2018/01/21/volici-jiriho-drahose-cinim-te-zodpovednym/>

11 Závěr

Dezinformace jsou v současnosti jedním z výrazných témat veřejné debaty v řadě západních zemí a Česká republika není v tomto ohledu výjimkou. Ačkoliv se ani v nejmenším nejedná o nový fenomén, zdá se, že v souvislosti s rozvojem nových informačních technologií a médií získávají dezinformace na významu.

Riziko mohou představovat především v souvislosti s demokratickými volbami, jejichž výsledek mohou významnou měrou ovlivnit. Dezinformace se objevovaly i před prezidentskou volbou v roce 2018. Jedním z kanálů, kterým se tyto dezinformace šířily, byly i dezinformační weby.

Teoretická část této práce pomocí kvantitativní obsahové analýzy u všech sledovaných dezinformačních webů prokázala, že jednoznačně stranily prezidentu Miloši Zemanovi, kterého mnohdy až nekriticky obhajovaly a glorifikovaly. Naopak s ještě větší intenzitou útočily na druhého z kandidátů Jiřího Drahoše, o kterém se zmiňovaly převážně negativně a pokoušely se ho zdiskreditovat i pomocí vymyšlených konspiračních teorií a nepodložených fabulací. Tyto dezinformace pak mohly díky značnému vlivu těchto médií ovlivnit řadu voličů.

Prezident Miloš Zeman ve volbách zvítězil velmi těsně a od poraženého Jiřího Drahoše ho dělilo pouze o něco málo více než 150 tisíc voličských hlasů. Nebylo cílem této práce zjistit, jakým způsobem dezinformace a dezinformační weby ovlivnily prezidentskou volbu. Výsledky obsahové analýzy ale naznačují, že na těchto portálech probíhala v souvislosti s těmito volbami velmi intenzivní dezinformační kampaň, která mohla výsledek ovlivnit. Nelze tak ani vyloučit, že dezinformace mohly být tím málem, které nakonec rozhodlo ve prospěch Miloše Zemana.

12 Summary

This thesis deals with the so-called disinformation sites in the Czech Republic. The aim of the thesis was to analyze the content of several selected websites in the context of the presidential election held in January 2018. The paper used the content analysis method to examine how specific candidates have been presented on these websites. Based on this analysis it turned out that all examined websites were biased during the presidential election. All websites supported pro-Russian Miloš Zeman and, on the contrary, tried to discredit the second candidate Jiří Drahoš. The paper also briefly describes the issue of disinformation sites in the Czech Republic and puts it into a context with the crisis of traditional media and information activities of the Russian Federation.

13 Seznam zdrojů a literatury

13.1 Literatura

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Praha: Academia, 2017. XXI. století. ISBN 978-80-200-2770-2.

BARKUN, Michael. *A culture of conspiracy: apocalyptic visions in contemporary America*. Berkeley, Calif.: University of California Press, c2003. *Comparative studies in religion and society*, 15.

SUNSTEIN, Cass R. *Conspiracy Theories and Other Dangerous Ideas*. New York, 2014.

JOWETT, Garth. a Victoria. O'DONNELL. *Propaganda and persuasion*. Sixth edition. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4522-5753-2.

BRIANT, Emma. *Propaganda and counter-terrorism: strategies for global change*. Manchester: Manchester University Press, 2015. ISBN 978-071-9091-056.

POPPER, Karl R. *Otevřená společnost a její nepřátelé*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1994. Oikúmené. ISBN 80-852-4154-4.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8926-7

GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1805-4.

13.2 Internetové články

KUNDRA, Ondřej. *KDO TU PÍŠE PRO PUTINA: Po stopách tajemných majitelů proruských médií*. *Respekt* [online]. 2016(18) [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/18/kdo-tu-pise-pro-putina>

SOUKUP, Ondřej. Hackeři odhalili "otce" proruských akcí v Česku. Na organizaci demonstrací ve střední Evropě dostal 100 tisíc eur. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65655150-hackeri-odhalili-otce-proruskych-akci-v-cesku>

POLJANOV, Nikita, Lukáš PRCHAL a Jakub ZELENKA. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

JANDA, Jakub a Veronika VÍCHOVÁ. Hašek se stává pomocníkem dezinformační kampaně. *Respekt* [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/hasek-se-stava-pomocnikem-dezinformacni-kampane>

VNITRO MÁ DATABÁZI DEZINFORMAČNÍCH WEBŮ. KOHO NA NI ZAŘADILO?. Neovlivní [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/vnitro-ma-databazi-dezinformacnich-webu-koho-na-ni-zaradilo/>

HOKOVSKÝ, Radko a Jakub JANDA. 15 nejdůležitějších závěrů z výroční zprávy BIS [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/15-nejd%C5%AFle%C5%BEit%C4%9Bj%C5%A1%C3%ADch-z%C3%A1v%C4%9Br%C5%AF-z-v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1vy-BIS.pdf>

Kde se vzaly ČERVENÉ KARTY pro Zemana? ČTYŘI TEORIE. *TN.cz* [online]. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/kde-se-vzala-cervena-karta-pro-zemana-z-ambasady-usa.html>

Převrat na Ukrajině připravovaly USA a EU, kyjevští odstřelovači byli najati opozicí. *AC24* [online]. 2014 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://ac24.cz/zpravy-ze-sveta/3601-prevrat-na-ukrajine-pripravovaly-usa-a-eu-kyjevsti-odstrelovaci-byli-najati-opozici>

13.3 Další internetové zdroje

TUDJMAN, Miroslav a Nives MIKELIC. Information Science: Science about Information, Misinformation and Disinformation. University of Zagreb, [online]. 2003 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://proceedings.informingscience.org/IS2003Proceedings/docs/204Tudjm.pdf>

NIMMO, Ben. Identifying disinformation: an ABC. Institute for European Studies [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.ies.be/files/PB%202016:01%20Ben%20Nimmo.pdf>

GREGOR, Miloš a Petra VEJVODOVÁ. Analýza manipulativních technik na vybraných českých serverech [online]. Brno: Fakulta sociálních studií, Masarykova Univerzita, 2016, , 9 [cit. 2017-12-02]. Dostupné z: https://www.academia.edu/26046763/V%C3%BDzkumn%C3%A1_zpr%C3%A1va_Anal%C3%BDza_manipulativn%C3%ADch_tech_nik_na_vybran%C3%BDch_%C4%8Desk%C3%BDch_serverech

Fungování českých dezinformačních webů: Kremlin Watch report. Evropské hodnoty [online]. 2016 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu-2/>

ŠTĚTKA, Václav. Digital News Report: Czech republic. Reuters Institute Digital News Report 2017 [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2017/czech-republic-2017/>

JANDA, Jakub, Markéta BLAŽEJOVSKÁ a Jakub VLASÁK. Dopady dezinformačních operací v České republice: Shrnutí specializovaného sociologického šetření agentury STEM [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/Dopady-dezinforma%C4%8Dn%C3%ADch-operac%C3%AD-v-%C4%8Cesk%C3%A9-republice.pdf>

Report o stavu české dezinformační scény v období červen-srpen 2017. *Program Kremlin Watch* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/vyzkum/kdonasdezinformuje/>

Důvěra k vybraným institucím veřejného života – březen 2018 [online]. 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4580/f9/po180405.pdf

Reklama na konspiračních a dezinformačních webech. *Open Society Fund* [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/reklama-na-konspiracnich-dezinf-webech-web.pdf>

Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015. Bezpečnostní Informační Služba [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizprava890a.html?ArticleID=1104>

Obranná strategie České republiky [online]. 2017 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Obrann___strategie_2017_-_CZ.pdf

Přehled dezinformačních a manipulativních webů. Evropské hodnoty [online]. 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/centrum-proti-terorismu-a-hybridnim-hrozbam.aspx>

O nás. *New World Order Opposition* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.nwoo.org/o-nas/>

Donate. *Aeronet* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://aeronet.cz/news/donate/>

O projektu. *Sputnik news* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/docs/about/index.html>

O webu Megazine. *Megazine* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://megazine.cz/o-webu-megazine/>

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: David Krkoška
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2017/2018
E-mail diplomantky/diplomanta: Krkoska.david@seznam.cz
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční
Předpokládaný název práce v češtině: České dezinformační weby a jejich obsah
Předpokládaný název práce v angličtině: Czech disinformation websites and their content
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí) LS 2017/2018
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Zpravodajské webové portály, které informují o událostech nepravdivě nebo značně zkresleně, získávají s rozvojem internetové žurnalistiky značný vliv a celá řada lidí je vnímá jako relevantní informační zdroj. Tyto weby působící v Česku jsou často proruské a jejich agenda je značně antidemokratická, jsou proto v současnosti chápány jako významné ohrožení pro liberální demokracii. Práce se bude snažit formou případové studie popsat fungování těchto webů a analyzovat jejich obsah.
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): I. Úvod – vymezení tématu II. Hlavní část A. Dezinformace a propaganda B. Dezinformační weby jako společenské téma v českém prostředí C. Dostupné informace o fungování jednotlivých webů (vlastníci, dosah) D. Analýza jednotlivých mediálních organizací a jimi produkováného obsahu III. Závěr – Určení převládajících témat a způsobů jejich prezentace.
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):
Postup (technika) při zpracování materiálu: Případová studie sledující fungování několika českých dezinformačních webů (AC24, Aeronet, Czech Free Press) s ohledem na cíle jejich činnosti. Studie bude vycházet ze studia dostupných dokumentů, případně i rozhovorů s představiteli jednotlivých organizací a analýzy obsahů, které weby produkují.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference, Ostrava 13.-15.9.2005, Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3.

Souhrn příspěvků přednesených na stejnojmenné konferenci, kterou pořádala katedra českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Příspěvky se týkají technik přesvědčování, které využívají média.

IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. Manipulace v médiích. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-50-1.

V publikaci jsou popsány hlavní druhy, formy a metody manipulace jako techniky, která je v médiích užívána propagandistickými zájmy politiků nebo ekonomickými zájmy dominantních podnikatelských a hospodářských struktur.

Respekt speciál : dezinformace : 27 textů o světě, kde pravda ztrácí sílu. Praha: Economia, 2017.

Speciální vydání časopisu Respekt obsahuje 27 novinářských textů vztahujících se k problému pravdy V současném světě. Titul obsahuje rovněž texty o dezinformačních serverech působících v Česku.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Publikace seznamuje čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Kniha obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií (Výzkum sledovanosti, měření efektivity reklamy), tak i výzkumu akademického (interpretace textu, výzkum mediálních organizací).

PACEPA, Ion Mihai a Ronald J. RYCHLAK. Dezinformace: tajná strategie Ruska, jak zničit Západ : bývalý šéf špionáže odhaluje metody, které se užívají k podryvání svobody, k útokům na náboženství a k podpoře terorismu. Brno: BizBooks, 2016. ISBN 978-80-265-0527-3.

|Bývalý šéf rumunské výzvědné služby Ion Mihai Pacepa a americký právník Ronald J. v této publikaci seznamují čtenáře s teorií i praxí dezinformační kampaně, jež Rusko využívá proti Západu.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

STOMATOVÁ, Darja. Propaganda v českých a ruských médiích: případ Krymské krize. 2015. Vedoucí práce Tomáš Váňa.

Datum / Podpis studenta/ky

21. 5. 2017

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.